

İlham Əliyev Kasım-Jomart Tokayevi ad günü münasibətilə təbrik edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 17-də Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti Kasım-Jomart Tokayevə zəng edib.

Dövlətimizin başçısı Prezident Kasım-Jomart Tokayevə ad günü münasibətilə təbriklərini çatdıraraq, ona möhkəm cansağlığı və prezidentlik fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Prezident İlham Əliyev Kasım-Jomart Tokayevin rəhbərliyi ilə Qazaxıstanın dayanıqlı inkişafını və beynəlxalq səviyyədə nüfuzunun artdığını vurğulayıb.

Qazaxıstan Prezidenti göstərilən diqqətə və təbrikə görə minnətdarlığını ifadə edib.

Telefon söhbəti zamanı dövlət başçıları ölkələrimiz arasında dostluğa və qardaşlığa əsaslanan strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin müxtəlif sahələrdə inkişafından məmnunluqlarını ifadə edib və qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparıblar.

Prezidentin Mətbuat xidməti

Regionda lider, global səviyyədə söz sahibi olan dövlət

Elə Azərbaycanın əməkdaşlıq əlaqələrinə olan sadıqlığının, cənab Prezident İlham Əliyevin sözünün imzası qədr dəyərli olmasının nəticəsidir ki, Avropa İttifaqına üzv dövlətlərin üçdəbiri, dünyanın ən böyük siyasi və iqtisadi güclərindən olan Çin Xalq Respublikası ilə respublikamız arasında strateji tərəfdaşlığa dair sənədlər imzalanmışdır. Bütün bunlar həm də Azərbaycanın uğurlu və çoxvektorlu xarici siyasətindən xəbər verir.

6

Real imkanlar geniş perspektivlər vəd edir

Azərbaycanlıların Albaniyaya, eləcə də albanıyalı turistlərin Azərbaycana cəlb olunması iki ölkə arasında mədəni əlaqələrin möhkəmlənməsinə, birgə turizmin təşviqi və sərgilər təşkil olunması isə bu sahədə potensialın artırılmasına şərait yaradır. Albaniyada ilin ən azı 270 günü günəşli keçir ki, bu da elit çimərlik turizminə imkan verir. Bu ölkə həm də dağ turizmi baxımından xüsusi potensiala malikdir. Buna görə Azərbaycan vətəndaşlarının Albaniyaya səfər etmələri üçün səbəb çoxdur.

7

Özünü doğruldan çoxvektorlu xarici siyasət

Prezident İlham Əliyevin liderlərlə görüşləri Azərbaycana olan böyük marağı nümayiş etdirir

Dünyada mövcud olan müəkkəb geosiyasi və iqtisadi durum bir daha göstərir ki, rəsmi Bakının Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə sərgilədiyi çoxvektorlu xarici siyasət özünü doğrultmaqdadır. Azərbaycanın geosiyasi qütblər, yaxud güc mərkəzləri ilə faydalı əməkdaşlığa əsaslanan balanslı münasibətləri dövlət maraqlarımızın ana xəttini təşkil edir. Rəsmi Bakı dünyada iqtisadi çəkisi və siyasi proseslərə təsir gücü getdikcə artan Qlobal Cənubla münasibətlərini dərinləşdirməkdədir. Prezident İlham Əliyevin ardıcıl xarici siyasət addımları nəticəsində dövlətimizin inkişaf etməkdə olan ölkələrin bir araya gəldikləri Qoşulmama Hərəkatının liderinə çevrilməsi, habelə Çinlə imzalanmış strateji əməkdaşlığa dair birgə bəyanat Bakının xarici siyasətinin bu istiqamətinin başlıca təzahürələridir.

Çin Qlobal Cənub şerti adını almış dövlətlər birliyinin liderinə çevrilməkdədir. Bu dövlətlərin böyük əksəriyyəti Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında cəmləşiblər ki, Azərbaycan həm bu qurumda, həm də onların təmsilçiləri ilə ayrı-ayrılıqda sıx münasibətlərə malikdir. Bu təşkilata üzv olan dövlətlərin iqtisadi çəkili və siyasi təsir imkanları getdikcə artırmaqdadır. Bu kimi birliklərin ərşəyə gəlməsinin əsas səbəbi onların mövcud geosiyasi konyunkturun yaratdığı maneələri aşib inkişaf və tərəqqiyə nailolma istəklərinə əsaslanır.

Son bir neçə il ərzində daha da artan siyasi reputasiyası və iqtisadi qüdrəti hesabına yeni orta güc statusuna yiyələnən Azərbaycanın həm bu təşkilatlar daxilində, həm də ikitərəfli formatlarda sözügedən ölkələrlə əməkdaşlıq etməsi formalaşan yeni dünya nizamı fonunda rəsmi Bakının tutduğu mövqeyin təzahürüdür. Bu ilin əvvəlində yerli te-

lekanallara müsahibəsində yeni dünya nizamının formalaşması prosesində Azərbaycanın da fəal iştirak edəcəyinin anonsunu verən dövlətimizin başçısı atdığı xarici siyasət addımları ilə rəsmi Bakının yeni statusundan irəli gələn maraqlarının reallığa çevrilməsini təmin edir.

Azərbaycanın Qlobal Cənubla sıx və faydalı əməkdaşlığa söykənən münasibətlərinin əsası ölkəmizin Qoşulmama Hərəkatına üzv olması və tezliklə dünyanın BMT-dən sonra ən iri beynəlxalq təşkilatının liderinə çevrilməsi ilə qoyulub. Dövlətimizin bu platformada fəal iştirakı iri potensiala malik təşkilatın bir növ süslük dövrünə son qoymuşdur. Belə ki, Azərbaycanın Prezident İlham Əliyevin liderliyi ilə təşkilatın bir sıra önəmli təşəbbüs və layihələrlə çıxış etməsi Qoşulmama Hərəkatının fəaliyyətində yeni tarixi mərhələnin əsasını qoyub. Məsələn, təşkilatın parlamentlərarası şəbəkəsi Azərbaycan liderinin təşəbbüsü ilə təsis edilib və cəmi bir neçə illik fəaliyyəti ilə üzv dövlətlərin parlamentar müstəvidə daha sıx təmaslarına yol açıb. Qoşulmama Hərəkatının gənclər təşkilatları səviyyəsində əməkdaşlıqları da Azərbaycan tərəfinin irəli sürdüyü təşəbbüsün nəticəsidir.

Bir çox təşkilatda, xüsusilə Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi qurumlarda təmsil olunan dövlətlərin bir qismi həm də Qoşulmama Hərəkatının üzvləri olduğu üçün Azərbaycanın Qlobal Cənubla qarşılıqlı maraqlara əsaslanan münasibətlər qurması prosesi daha sürətlə həyata keçir. Prezident İlham Əliyevin bu ilin aprel ayında Çinə etdiyi tarixi əhəmiyyətli dövlət səfəri bu prosesin uğurunun bariz nümunəsidir.

6

Mütərəqqi addımlar sayəsində Azərbaycan səhiyyəsi nailiyyətlərlə dolu bir yol keçmişdir

"Bakı Ürək Günləri" IX Beynəlxalq Kongresinin iştirakçılarna

Hörmətli Kongres iştirakçıları!

Sizi - Azərbaycan kardioloqlarını, kardiocərrahlarını və müxtəlif ölkələrdən respublikamızın paytaxtına gəlmiş alimləri "Bakı Ürək Günləri" IX Beynəlxalq Kongresinin öz işinə başlaması münasibətilə salamlayır, hər birinizə insanların sağlamlığı naminə nəcib fəaliyyətinizdə müvəffəqiyyətlər arzu edirəm.

Artıq ənənəvi şəkil almış Kongresin Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr olunması xüsusi mənə daşıyır. Ulu Öndər bütün fəaliyyəti boyu ölkəmizin səhiyyə sisteminin davamlı təkmilləşdirilməsi və yüksək standartlar səviyyəsində qurulması işinə dəyərli töhfələr vermişdir. Ötən müddətdə atılan mütərəqqi addımlar sayəsində Azərbaycan səhiyyəsi nailiyyətlərlə dolu bir yol keçmişdir.

İndi ölkəmizdə təbabətin müxtəlif sahələrinin inkişafı, o cümlədən kardiologiya elminin son yeniliklərindən bəhrələnməklə ürək-damar xəstəliklərinin ən müasir cərrahi üsullarla müalicəsi üçün lazımı şərait vardır. Dünyanın məşhur ürək mərkəzlərində aparılan müəkkəb əməliyyatların yerli mütəxəssislərimiz tərəfindən uğurla gerçəkləşdirilməsi sevindirici haldır.

Təbabətin yeni müalicə üsulları və texnologiyalarının Azərbaycanda tətbiqi baxımından bu Kongres özünəməxsus rolu ilə seçilir. Mötəbər beynəlxalq tibb qurumlarını təmsil edən tanınmış kardioloq alim və cərrahların iştirakı mühüm elmi və praktiki əhəmiyyətə malik tədbirinizin böyük nüfuzunun göstəricisidir.

Ümidvaram ki, kardiologiyanın və ürək-damar cərrahiyyəsinin aktual məsələlərinin Kongresdə geniş müzakirəsi həkimlərimizin öz xarici həmkarları ilə əlaqələrini daha da möhkəmləndirəcək, beynəlxalq təcrübədən qarşılıqlı faydalanmaqla bütövlükdə tibb elminin inkişafına xidmət edəcəkdir.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 may 2025-ci il

Laçının azad çağı

Azadlığından sonra - 2022-ci il sentyabrın 21-də Laçın şəhərində Azərbaycan Bayrağını ucaldan qalib lider İlham Əliyev çıxışında bəyan etdi ki, bu, tarixi hadisədir: "Laçın şəhərinin azad edilməsi həmişə tarixdə qalacaq. Bu gün Laçın şəhərində, şəhərin mərkəzində, mərkəzi küçədə Azərbaycan Bayrağını qaldırmışam. Bu bayraq burada əbədi dalğalanacaqdır".

Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş əraziləri üzrə şəhər günlərinin təsis edilməsi haqqında" Sərəncamına əsasən, 26 Avqust Laçın şəhəri günü kimi qeyd olunur.

Laçınla bağlı tarixi qələbələr silsiləsinin növbəti addımı üçrəngli, ay-ulduzlu şanlı bayrağımızın 2023-cü il aprelin 23-də Laçın sərhəd nəzarət-buraxılış məntəqəsində yüksəldilməsi oldu. Bununla ölkəmizin ərazi bütövlüyü qətiyyətlə təmin edildi.

Tarixi zəfərimiz Laçın rayonuna da yenidən həyat qaytardı. Bütün işğaldan azad edilən ərazilərimizdə olduğu kimi, bu rayonda da genişmiqyaslı tikinti-quruculuq işləri həyata keçirilir. Yollar, tunellər çəkilir, infrastruktur qurulur, elektrik stansiyaları quraşdırılır. Görülən sürətli kompleks işlərin nəticəsidir ki, Laçın şəhərinə, eləcə də Zabux və Sus kəndlərinə qayıdış da həyata keçirilib. Bu gündə 570 ailə (2090 nəfər) Laçın şəhərində, 217 ailə (823 nəfər) Zabux kəndində, 59 ailə (215 nəfər) Sus kəndində məskunlaşıb.

Qarabağın qurucu memarı İlham Əliyevin xoş əməllərindən biri də yurdlarına dönmək məcburi köçkünləri öz doğma evlərində ziyarət etməsidir.

5

Dövlət qulluqçularının reyestrinin aparılması ilə əlaqədar bir sıra məsələlərin tənzimlənməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 24 fevral tarixli 825-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" 2000-ci il 29 dekabr tarixli 435 nömrəli, "Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsi Qaydalarının təsdiq edilməsi barədə" 2001-ci il 3 sentyabr tarixli 569 nömrəli, "İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifatı Toplusunun təsdiq edilməsi haqqında" 2003-cü il 4 avqust tarixli 911

nömrəli, "Yerli icra hakimiyyətləri haqqında Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi barədə" 2012-ci il 6 iyun tarixli 648 nömrəli və "Dövlət qulluğu vəzifəsinin tutulması məqsədi ilə müsahibə keçirilməsi Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2017-ci il 21 iyun tarixli 1480 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 10 aprel tarixli 2095 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar **qərara alınır**:

- "Dövlət qulluqçularının reyestrinin aparılması Qaydası" təsdiq edilsin (əlavə olunur).
- "Dövlət qulluqçularının reyestri" informasiya ehtiyatı haqqında Əsasnamə" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

- Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.
- Dövlət orqanları və "Publik hüquqi şəxslər haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 6.4-cü maddəsinə uyğun olaraq müvafiq publik hüquqi şəxslər struktur qurumlarında qulluq keçən dövlət qulluqçuları, stajçı kimi və sınaq müddəti ilə qulluğa qəbul edilmiş şəxslər barəsində ("Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 2.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan dövlət qulluğunun xüsusi növündə qulluq (xidmət) keçən və xüsusi (hərbi, diplomatik) rütbəsi olan şəxslər istisna olmaqla):
- bu Fərmanın 1-ci hissəsi ilə təsdiq edilən Qaydanın 2.1-ci bəndində nəzərdə

tutulan məlumatların "Dövlət qulluqçularının reyestri" informasiya ehtiyatına (bundan sonra - Reyestr) ötürülməsini və (və ya) daxil edilməsini altı ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versinlər;

- bu Fərmanın 4.1-ci bəndində nəzərdə tutulan məlumatların mütləmədi yenilənməsini təmin etsinlər.
- Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti, bu Fərmanın 2-ci hissəsi nəzərə alınmaqla, "Dövlət informasiya ehtiyatları və sistemlərinin formalaşdırılması, aparılması, inteqrasiyası və arxivləşdirilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi və elektron hökumət-

lə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 12 sentyabr tarixli 263 nömrəli Fərmanının tələblərindən irəli gələn tədbirlərin həyata keçirilməsini təmin etsinlər.

- Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi:
- Reyestrin formalaşdırılması, aparılması, fəaliyyətinin təşkili və inkişafı üçün zəruri tədbirlər görsün;
- Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə birlikdə Reyestrin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 3 iyun tarixli 718 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Hökumət buludu" (G-cloud) Konsepsiyası"na uyğun olaraq "Hökumət buludu"nda yerləşdirilməsi, aparılması və təkmilləşdirilməsi,

habelə Reyestrin "Dövlət informasiya ehtiyatlarının, sistemlərinin və elektron xidmətlərin vahid reyestri"nə və fərdi məlumatların informasiya sistemlərinin dövlət reyestrinə daxil edilməsi üçün tədbirlər görsün.

- "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluqçuları Reyestrinin aparılması Qaydaları"nın təsdiq edilməsi barədə"Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 21 iyun tarixli 420 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 6, maddə 497 (Cild I) 2-ci hissəsi ləğv edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 17 may 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 17 may tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

Dövlət qulluqçularının reyestrinin aparılması

QAYDASI

- Ümumi müddəalar**
 - Bu Qayda "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 15-3.3-cü maddəsinə uyğun olaraq hazırlanmışdır və dövlət qulluqçularının reyestrinin (bundan sonra - Reyestr) aparılmasının hüquqi və təşkilati əsaslarını müəyyən edir.
 - Reyestr dövlət qulluqçuları (o cümlədən stajçı kimi və sınaq müddəti ilə qulluğa qəbul edilmiş şəxslər, habelə dövlət qulluğuna xitam verilmiş şəxslər də daxil olmaqla) barədə məlumatlardan ibarət dövlət informasiya ehtiyatıdır.
 - "Publik hüquqi şəxslər haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 6.4-cü maddəsinə əsasən publik hüquqi şəxsin dövlət qulluqçusuna bərabər tutulan öməkdaşları haqqında məlumatlar bu Qaydaya uyğun olaraq Reyestrə daxil edilir.
 - Reyestr Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası və Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi (bundan sonra - Mərkəz) tərəfindən elektron qaydada "Dövlət qulluqçularının reyestri" informasiya ehtiyatı üzərindən aparılır.
- Reyestrə daxil edilən məlumatlar
 - Reyestrə aşağıdakı məlumatlardaxil edilir:
 - dövlət qulluqçusunun fərdi məlumatları:
 - dövlət qulluqçusunun şəxsiyyət vəsiqəsinin seriyası, nömrəsi, fərdi identifikasiya nömrəsi, faktiki yaşayış ünvanı, iş və yaşayış yeri üzrə stasionar telefon nömrələri, elektron poçt ünvanı;
 - dövlət qulluqçusunun şəxsiyyət vəsiqəsinə verən dövlət orqanının adı, verildiyi tarix və etibarlılıq müddəti;
 - dövlət qulluqçusunun soyadı, adı, atasının adı, eləcə də soyadı, adı və ya atasının adı dəyişdirmə, səbəbi və tarixi, habelə cinsi, doğulduğu tarix və yer (ölkə, şəhər, rayon, qəsəbə və kənd), qeydiyyat ünvanı, ailə vəziyyəti;
 - dövlət qulluqçusunun fotosəkkli;
 - dövlət qulluqçusunun mobil telefon nömrəsi;
 - dövlət qulluqçusunun atası, anası, qardaşları, bacıları, arvadı (ər), uşaqları, qayınatası, qayınanası, qayınları və baldızlarının hər birinin soyadı, adı, atasının adı, doğum tarixi və yeri (ölkə, şəhər, rayon, qəsəbə və kənd), iş yeri və vəzifəsi haqqında məlumatlar;
 - dövlət qulluqçusunun ömək fəaliyyəti haqqında məlumatlar:
 - dövlət qulluqçusunun əvvəllər və hazırda qulluq keçdiyi dövlət orqanının (qurumunun) adı və kateqoriyası, habelə əvvəllər işlədiyi qurumun adı, dövlət qulluqçusunun əvvəllər və hazırda tutduğu (işlədiyi) vəzifəsinin adı, dövlət qulluğu vəzifəsinin inzibati və ya yardımçı olması, təsnifatı, növü, qrupu və altqrupu, vəzifə təlimatı;
 - staj və sınaq keçmə statusu, staj və sınaq keçmə dövrü (staj və sınaq müddətinin başlama və bitmə tarixləri);
 - ömək müqaviləsinin statusu (hüquqi qüvvədə olması və ya qüvvədən düşməsi);
 - ömək müqaviləsinin, o cümlədən sonuncu ömək müqaviləsinin bağlanılma, hüquqi qüvvəyə minmə, qüvvədən düşmə və ya müddətinin bitmə tarixi və əsası (səbəbi);
 - ömək müqaviləsinə və dövlət qulluğuna xitam verilməsi haqqında əmrin (sərəncamın, qərarın) tarixi, nömrəsi və əsası;
 - dövlət qulluğuna qəbul əmrində (sərəncamında, qərarında) istinad olunan normativ hüquqi aktın struktur elementi;
 - ömək stajı, o cümlədən dövlət qulluğunda qulluq stajı;
 - əlavə iş yeri;

- dövlət qulluqçusunun dövlət məvəci haqqında məlumatlar:
 - dövlət qulluqçusunun vəzifə mənasının məbləği;
 - dövlət qulluqçusunun ixtisas dərəcəsinə görə əlavə haqqın məbləği;
 - dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğu keçməsi haqqında məlumatlar:
 - inzibati vəzifəsinin tutulması üzrə iştirak etdiyi test imtahanlarının və müsahibələrin tarixləri, nəticələri və növləri;
 - test imtahanlarını və müsahibələri keçirən dövlət orqanlarının (qurumlarının) adları;
 - xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsinin və keçirilmiş attestasiyanın tarixləri və nəticələri;
 - dövlət qulluğu vəzifəsi üzrə test imtahanından keçdiyini təsdiq edən sertifikatın verilməsi barədə qərarın tarixi və nömrəsi, həmin sertifikatın etibarlılıq müddəti və tipi (müddətli olması), müsahibədə iştirak etmək hüququ verdiyi inzibati vəzifənin adı, təsnifatı, növü, qrupu və altqrupu;
 - dövlət qulluğunda fəaliyyətinin davam etdirilməsini təsdiq edən sertifikatın verilməsi barədə qərarın tarixi və nömrəsi, həmin sertifikatın etibarlılıq müddəti;
 - dövlət qulluqçusunun ehtiyat kadrlar siyahısında olması, əsası, ehtiyat kadrlar siyahısına daxil edildiyi dövlət orqanının (qurumunun) və vəzifənin adı, dövlət qulluğu vəzifəsinin inzibati və ya yardımçı olması, təsnifatı, növü, qrupu və altqrupu, siyahıda olma müddəti və siyahıdan çıxarılma əsası;
 - dövlət qulluqçusunun ixtisas dərəcələrinin adları, onların verilməsi haqqında sənədlərin nömrələri və tarixləri;
 - dövlət qulluqçusunun təhsili və əlavə təhsili haqqında məlumatlar:
 - bitirdiyi təhsil müəssisələrinin adları;
 - təhsil dövrü (təhsil müəssisəsinə daxil olduğu və bitirdiyi tarix), təhsil və təhsiləlmə formaları;
 - təhsilin pilləsi və səviyyəsi;
 - təhsil haqqında sənədin növü, seriyası, nömrəsi, verilmə tarixi;
 - təhsil haqqında sənəd üzrə ixtisasının adı, şifresi, peşəsinin adı;
 - xaricdə təhsil aldığı təhsil müəssisələrinin adları və aid olduğu ölkələr, aldığı ixtisasların adları;
 - xarici dövlətlərin ali təhsilə aid kvalifikasiyalarının tanınmasına dair şəhadətnamənin nömrəsi, verilmə tarixi və tanınma növü;
 - əlavə təhsil proqramlarının (kurslarının) adları;
 - əlavə təhsil proqramlarını (kurslarını) təşkil edən təhsil müəssisələrinin və digər qurumların adları;
 - əlavə təhsilin dövrü (başlama və bitmə tarixləri) və istiqaməti;
 - müvafiq təhsil sənədlərinin seriyası, nömrəsi və verildiyi tarix;
 - dövlət qulluqçusunun elmi fəaliyyəti haqqında məlumatlar:
 - elmi dərəcəsi və elmi adı;
 - elmi dərəcəni və elmi adı verən qurumun adı;
 - elmi dərəcənin və elmi adın verildiyi tarix;
 - elmi dərəcənin və elmi adın verildiyi diplomun (attestatin) nömrəsi və tarixi;
 - elmi istiqamət;
 - dövlət qulluqçusunun dövlət təltifatı (orden və medalları), fəxri adları, dövlət mükafatları və fərdi mükafatları haqqında məlumatlar, onların verilmə sənədlərinin nömrələri və tarixləri;
 - dövlət qulluqçusunun hərbi vəzifəsi (hərbi mükəlləfiyyətli olub-olmaması), hərbi xidmət keçməsi, haqiqi hərbi xidmət

- dövrü və bu dövrdəki vəzifəsi haqqında məlumatlar;
 - dövlət qulluqçusunun xarici dil bilikləri və həmin dilləri bilmə səviyyəsi haqqında məlumatlar;
 - dövlət qulluqçusunun ömək (peşə) fəaliyyəti ilə bağlı iştirak etdiyi konfrans, seminar və digər tədbirlərin adları, tarixləri, yerləri və təşkilatçıları;
 - dövlət qulluğunda tətbiq edilmiş intizam tənbehi tədbirinin növü və tarixi, qüvvədəolma müddəti, vaxtından əvvəl götürülməsi haqqında məlumat.
- Reyestrin aparılması qaydası**
 - Reyestrə şəxs haqqında məlumatların ilk dəfə daxil edilməsinə əsas həmin şəxsin dövlət qulluğu vəzifəsinə (o cümlədən staj və sınaq müddətinə) təyin edilməsidir. Dövlət qulluğu vəzifəsinə təyin edilmiş şəxs haqqında məlumatlar aidiyyəti dövlət orqanı (qurumu)tərəfindən 5 (beş) iş günü müddətində Reyestrə daxil edilir.
 - Dövlət qulluğu vəzifəsinə təyin edilmiş şəxs haqqında məlumatların Reyestrə arxivləşdirilməsi "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 33.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş dövlət qulluğuna xitam verilməsi hallarında həyata keçirilir. Dövlət qulluğuna xitam verilmiş şəxs haqqında məlumatlar aidiyyəti dövlət orqanı (qurumu) tərəfindən 5 (beş) iş günü müddətində Reyestrə daxil edilir.
 - Reyestrə daxil edilmiş məlumatlarda dəyişiklik olduqda həmin dəyişikliyin baş verdiyi vaxtdan, məlumatlar dövlət qulluqçusu tərəfindən aidiyyəti dövlət orqanına (qurumuna) təqdim edilməli olan hallarda isə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 11 fevral tarixli 527 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət qulluqçusunun şəxsi işinin aparılması Qaydaları"nın 2.5-ci bəndində nəzərdə tutulmuş müddətdə təqdim edildiyi tarixdən 5 (beş) iş günü müddətində aidiyyəti dövlət orqanı (qurumu) tərəfindən Reyestrdəki məlumatlara müvafiq dəyişiklik edilir.
 - Reyestrə daxil edilmiş məlumatların hüquqi aktlara uyğunluğu, həqiqiliyi, təmliyi, düzgünlüyü və vaxtında daxil edilib-edilməməsi Mərkəz tərəfindən yoxlanılır. Həmin məlumatlarda uyğunsuzluqlar və çatışmazlıqlar aşkar edildikdə bu barədə aidiyyəti dövlət orqanına (qurumuna) bildiriş göndərilir.
 - Aidiyyəti dövlət orqanı (qurumu) bu Qaydanın 3.4-cü bəndində qeyd edilən bildiriş əsasında 5 (beş) iş günü müddətində uyğunsuzluqları və çatışmazlıqları aradan qaldıraraq məlumatları yoxlanılması üçün Mərkəzə təqdim edir.
 - Bu Qaydanın 3.5-ci bəndində qeyd edilən müddətdə uyğunsuzluqları və çatışmazlıqları aradan qaldırmaq mümkün olmadıqda, aidiyyəti dövlət orqanı (qurumu)tərəfindən 2 (iki) iş günü müddətində bunun səbəbləri, habelə uyğunsuzluqlar və çatışmazlıqlar aradan qaldırıldıqdan sonra məlumatları təqdim edilməyi barədə Mərkəzə bildiriş göndərilir. Həmin uyğunsuzluqlar və çatışmazlıqlar aradan qaldırıldıqdan sonra məlumatlar aidiyyəti dövlət orqanı (qurumu) tərəfindən 3 (üç) iş günü müddətində yoxlanılması üçün yenidən Mərkəzə təqdim edilir. Mərkəz tərəfindən təsdiq edildikdən sonra məlumatlar Reyestrə daxil edilir.
 - Bu Qayda qəbul edildikdən dövlət qulluğuna qəbul edilmiş və dövlət qulluğuna xitam verilmiş şəxs barəsində məlumatlar Reyestrə olmadıqı halda, həmin məlumatlar şəxsin mirasıçisi əsasında onun qulluq keçdiyi sonuncu dövlət orqanı (qurumu), yaxud həmin dövlət orqanının (qurumunun) hüquqi varisi olan dövlət orqanı (qurumu) tərəfindən Mərkəzə təqdim edilir, bu mümkün olmadıqda isə təsdiqedicisi sənədlər əsasında Mərkəz tərəfindən Reyestrin arxiv hissəsinə daxil edilir.
 - Aidiyyəti dövlət orqanı (qurumu) ilə Mərkəz arasında məlumat mübadiləsi "Dövlət qulluqçularının reyestri" informasiya ehtiyatı üzərindən həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 17 may tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

"Dövlət qulluqçularının reyestri" informasiya ehtiyatı haqqında

ƏSASNAMƏ

1. Ümumi müddəalar

- Bu Əsasnamə "Dövlət qulluqçularının reyestri" informasiya ehtiyatının (bundan sonra - Reyestr) fəaliyyətinin hüquqi, təşkilati və texnoloji əsaslarını müəyyən edir.
- Reyestr dövlət qulluqçularının (o cümlədən stajçı kimi və sınaq müddəti ilə qulluğa qəbul edilmiş şəxslər, habelə dövlət qulluğuna xitam verilmiş şəxslər də daxil olmaqla) uçotunun aparılmasını, dövlət qulluqçuları barədə məlumatların toplanılmasını, işlənilməsinə, mühafizəsinə və saxlanılmasını, dövlət qulluğu sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsini, dövlət qulluğuna dair qanunvericiliyin icra vəziyyətinin öyrənilməsinə, dövlət qulluqçularına verilən sertifikatların uçotunun aparılmasını, dövlət qulluğu ilə bağlı təhlillər aparılmasını, proqnoz və hesabatlarnı hazırlanmasını təmin edir.
- Reyestrin formalaşdırılmasının məqsədi dövlət idarəetməsinin optimallaşdırılmasından, eləcə də müvafiq sahə üzrə təhlil aparılmasından, proqnoz və hesabatlarnı hazırlanmasından və göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsindən ibarətdir.
- Reyestrə yaradılan, əldə edilən, toplanılan informasiya Azərbaycan Respublikasının mülkiyyətidir.
- Fərdi məlumatların Reyestrə toplanılmasının və işlənilməsinin məqsədi bu Əsasnamənin 1.2-ci bəndində qeyd olunanları təmin etməkdir. Fərdi məlumatların Reyestrə toplanılması, işlənilməsi və mühafizəsi "Fərdi məlumatlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarına uyğun olaraq həyata keçirilir.
- Reyestrin sahibi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası, operatoru Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzidir.
- Reyestrin iştirakçıları bu Əsasnamədə nəzərdə tutulmuş informasiya proseslərində iştirak edən dövlət orqanları (qurumları), istifadəçiləri isə dövlət qulluqçuları, o cümlədən stajçı kimi və sınaq müddəti ilə qulluğa qəbul edilmiş şəxslər, habelə dövlət qulluğuna xitam verilmiş şəxslərdir.
- Reyestrin fəaliyyətinin təşkili, idarə olunması və təkmilləşdirilməsi ilə bağlı xərclər dövlət büdcəsi və qanunla qadağan olunmayan digər mənbələr hesabına maliyyələşdirilir.
- Reyestr Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 12 sentyabr tarixli 263 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət informasiya ehtiyatları və sistemlərinin formalaşdırılması, aparılması, inteqrasiyası və arxivləşdirilməsi Qaydaları"nın (bundan sonra - Qaydalar) 2.1-ci bəndində qeyd edilən prinsiplər əsasında formalaşdırılır və fəaliyyət göstərir.
- Bu Əsasnamədə istifadə olunan anlayışlar "Informasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda, Qaydalarda, həmçinin Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarında müəyyən edilmiş mənaları ifadə edir.

2. Reyestrin texniki-texnoloji infrastrukturu

- Reyestrin texniki-texnoloji infrastrukturu aşağıdakı əsas komponentlərdən ibarətdir:
 - proqram-texniki vasitələr və proqram təminatı;
 - telekommunikasiya qurğuları və kanalları;
 - informasiya ehtiyatı və onu idarəetmə paneli;
 - ehtiyat nüsxələr;
 - istismaraqədərki formalaşma mühitləri.
- Proqram-texniki vasitələr və proqram təminatı Reyestrin bu Əsasnamənin 1.2-ci bəndində qeyd edilən funksiyalarının həyata keçirilməsini, fəaliyyətinin etibarlılığını və təhlükəsizliyini, habelə Reyestrdən istifadəni və məlumat mübadiləsini təmin edir.
- Reyestr fəaliyyətinin etibarlılığını və təhlükəsizliyini, habelə operativ və keyfiyyətli məlumat mübadiləsini təmin edən dayanıqlı, mühafizəli, yüksəkötürücülül fiber-optik əsas və digər ehtiyat telekommunikasiya qurğularına və kanalllarına malikdir.
- Qurulma topologiyasına uyğun olaraq Reyestrin telekommunikasiya qurğuları və kanalları iki səviyyədə təşkil edilir:
 - Reyestrin fəaliyyətinin təşkili üçün müvafiq qurumdaxili telekommunikasiya qurğuları və kanalları - operatorun aidiyyəti struktur bölməsi tərəfindən;
 - Reyestrin digər dövlət informasiya ehtiyatları və sistemləri ilə qarşılıqlı fəaliyyətinin təşkili üçün istifadə edilən telekommunikasiya qurğuları və kanalları - Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti (bundan sonra - XRİTDX) tərəfindən.
- Reyestrə daxil edilən və ötürülən məlumatlar Reyestrin informasiya ehtiyatında saxlanılır.
- İdarəetmə paneli Reyestrin informasiya ehtiyatının formalaşdırılmasını və idarə edilməsini, o cümlədən həmin informasiya ehtiyatından istifadəni təmin edir.
- Fəaliyyətinin dayanıqlılığını və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə Reyestr, o cümlədən Reyestrə toplanılan məlumatların ehtiyat nüsxələri "Hökumət buludu"nda saxlanılır.

- Reyestrə aparılan dəyişikliklərin yoxlanılması istismaraqədərki formalaşma mühitlərində həyata keçirilir.

3. Reyestrə daxil edilən və ötürülən məlumatlar

- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 17 may tarixli 395 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət qulluqçularının reyestrinin aparılması Qaydası"nın 2.1.1.1-ci abzasında, 2.1.6-cı, 2.1.7-ci, 2.1.9 - 2.1.11-ci yarımbəndlərində qeyd edilmiş məlumatlar Reyestrə iştirakçılar tərəfindən daxil edilir. Həmin Qaydanın 2.1-ci bəndindəqeyd olunmuş digər məlumatlar isə bu Əsasnamənin 3.2-ci və 3.3-cü bəndləri nəzərə alınmaqla Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi (bundan sonra - EHİS) vasitəsilə ötürülür.
- Reyestrin digər dövlət informasiya ehtiyatları və sistemləri ilə inteqrasiyası, habelə məlumat mübadiləsinin təşkili Qaydalara uyğun olaraq həyata keçirilir.
- Reyestrə digər dövlət informasiya ehtiyatları və sistemləri arasında məlumat mübadiləsinə real vaxt rejimində həyata keçirmək mümkün olmadıqda, məlumatlar (sənədlər) Reyestrə iştirakçılar tərəfindən təkmil sertifikatlı gücləndirilmiş elektron imza ilə təsdiq edilməklə, onların elektron kabinetləri vasitəsilə daxil edilir.

4. Reyestrdən istifadə qaydası

- Dövlət informasiya ehtiyatlarına və sistemlərinə malik olan iştirakçıların Reyestrdən istifadəsi onların informasiya ehtiyatları və sistemləri Qaydaların 4-cü hissəsinə və "Fərdi məlumatlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq EHİS-ə inteqrasiya edildikdən sonra məlumat mübadiləsinin həyata keçirilməsi yolu ilə təmin edilir.
- Dövlət informasiya ehtiyatlarına və sistemlərinə malik olmayan iştirakçıların Reyestrdən istifadəsi onların elektron kabinetləri vasitəsilə təmin edilir. Bu halda iştirakcının rəhbər şəxsi tərəfindən Reyestrə qeydiyyatdan keçirilən və müvafiq hüquqlar verilən məsul şəxslər Vahid Giriş Sistemi vasitəsilə identifikasiyaedildikdən sonra avtomatik qaydada yaradılan elektron kabinetlərinə daxil olaraq Reyestrdən istifadə edirlər.
- Fiziki şəxslər Vahid Giriş Sistemi vasitəsilə Reyestrə identifikasiyaedildikdən sonra avtomatik qaydada yaradılan elektron kabinetlərinə daxil olaraq Reyestrdən istifadə edirlər.
- Reyestrdən məlumat almağa görə ödəniş tələb olunmur.

5. Sahibin vəzifələri və hüquqları

- Reyestrin fəaliyyətini təmin etmək üçün sahibin vəzifələri aşağıdakılardır:
 - Reyestrin idarə olunmasını təşkil etmək, təkmilləşdirilməsi və funksional imkanlarının artırılması istiqamətində tədbirlər görmək;
 - Reyestrin informasiya təhlükəsizliyini XRİTDX, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (bundan sonra - DTX) və operator ilə, EHİS-in və "Hökumət buludu"nın informasiya təhlükəsizliyinə münasibətdə isə habelə Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi (bundan sonra - Nazirlik) ilə birlikdə təmin etmək;
 - Reyestrə çıxışı olan, habelə Reyestrin aparılmasında iştirak edən öməkdaşların təkmil sertifikatlı gücləndirilmiş elektron imza ilə təmin etmək;
 - tələb edilən məlumatlar digər dövlət informasiya ehtiyatlarına və sistemlərinə olduqda, həmin məlumatların ilkin mənbədən əldə edilməsi üçün operator və Nazirliklə birlikdə tədbirlər görmək;
 - Reyestrdən sorbost və maneəsis istifadənin, habelə Reyestrin dayanıqlı və fasiləsiz fəaliyyətinin təmin olunmasına nəzarət etmək;
 - Reyestrə dəyişikliklər edilməsi üçün operatora göstərişlər vermək və onların həyata keçirilməsinə nəzarət etmək;
 - Reyestrin formalaşdırılması, aparılması, inteqrasiyası və arxivləşdirilməsi işlərinin layihələrə, texniki rəqləmənlərə, beynəlxalq standartlara və normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş tələblərə uyğun formada aparılmasına nəzarət etmək;
 - normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirmək.
- Reyestrin fəaliyyətini təmin etmək üçün sahibin aşağıdakı hüquqları vardır:
 - Reyestrin fəaliyyətinin təmin olunması ilə bağlı zəruri məlumatları (sənədləri) əldə etmək üçün aidiyyəti qurumlara sorğu vermək və həmin qurumlardan belə məlumatları (sənədləri) almaq;
 - normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş digər hüquqları həyata keçirmək.

6. Operatorun vəzifələri və hüquqları

- Operatorun vəzifələri aşağıdakılardır:
 - Reyestrin dövlət informasiya ehtiyatlarının, sistemlərinin və elektron xidmətlərin vahid reyestrinə, habelə fərdi məlumatların informasiya sistemlərinin dövlət reyestrinə daxil edilməsi və dövlət qeydiyyatından keçirilməsi üçün tədbirlər görmək;

Ardı 3-cü sah.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 17 may tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

"Dövlət qulluqçılarının reyestri" informasiya ehtiyatı haqqında ƏSASNAMƏ

Əvvəlki 2-ci sahə.

6.1.2. fərdi məlumatların Reyestrdə toplanılmasının, işlənilməsinin və mühafizəsinin bu sahədə Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktlarının tələblərinə uyğunluğunun təmin edilməsi üçün tədbirlər görmək;

6.1.3. Reyestrin təşkili və fəaliyyəti üzrə qiymətləndirmə aparmaq üçün Nazirliyə zəruri şərait yaratmaq, o cümlədən normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğun olmasına nəzarət etmək məqsədilə Reyestrə çıxış, habelə onun texnoloji infrastrukturunu ilə tanışlıq (baxış) və test etmə imkanlarını təmin etmək;

6.1.4. Reyestrin monitorinqi və auditi üçün XRIṬDX-nin yerində baxış keçirməsinə şərait yaratmaq, bu məqsədlə Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilmiş məlumatları (sənədləri) XRIṬDX-yə təqdim etmək;

6.1.5. Reyestrin informasiya təhlükəsizliyini XRIṬDX, DTX və sahiblə, EHİS-in və "Hökumət buludu"nun informasiya təhlükəsizliyinə münasibətdə isə habelə Nazirliklə birlikdə təmin etmək;

6.1.6. Reyestrin informasiya təhlükəsizliyi məqsədilə mövcud və yarana biləcək təhlükələr və ya baş vermiş təhlükəsizlik insidentləri aşkar edildikdə, bu barədə məlumatları dərhal DTX-yə, XRIṬDX-yə, EHİS-in və "Hökumət buludu"nun informasiya təhlükəsizliyinə münasibətdə isə həmçinin Nazirliyə təqdim etmək, habelə DTX, XRIṬDX və Nazirlik tərəfindən bu barədə sorğular verildikdə həmin sorğuları dərhal, bu mümkün olmadıqda isə 24 saatdan gec olmayaraq cavablandırmaq;

6.1.7. Reyestrə qarşı müdaxilə cəhdləri aşkar etdikdə, bu barədə məlumatları dərhal aidiyyəti hüquq mühafizə orqanına təqdim etmək;

6.1.8. Reyestrin, o cümlədən onun ehtiyat nüsxələrinin "Hökumət buludu"nda saxlanılmasının və aparılmasının təmin edilməsi üçün Nazirlik və sahiblə birlikdə tədbirlər görmək;

6.1.9. Reyestrin təhlükəsizliyi pozulduqda, fəaliyyətində nasazlıq yarandıqda, əsas avadanlıqlarında hər hansı qəza (xəta) baş verdiyi halda dərhal aidiyyəti dövlət orqanlarını və sahibi məlumatlandırmaq, nasazlığın və qəzanın (xətanın) qeydiyyatını aparmaq, dərhal aradan qaldırılması üçün tədbirlər görmək, bu mümkün olmadıqda isə Reyestrin "Hökumət buludu"nun ehtiyat Data Mərkəzində fəaliyyətini davam etdirməsi üçün Nazirliklə birlikdə zəruri tədbirlər görmək;

6.1.10. Reyestrin fəaliyyətinin idarə olunması, təkmilləşdirilməsi və onun funksional imkanlarının artırılması istiqamətində sahibə məlumat verməklə, texniki tədbirlər görmək və bu barədə iştirakçıları məlumatlandırmaq;

6.1.11. Reyestrdən sərbəst və maneəsiz istifadəni, onun dayanıqlı və fasiləsiz fəaliyyətini təmin etmək məqsədilə Reyestrin proqram kompleksinə nəzarəti həyata keçirmək və mütəmadi texniki baxış təşkil etmək;

6.1.12. normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş hüquqlarının həyata keçirilməsi və vəzifələrinin icrası zamanı əldə etdiyi zəruri məlumatları (sənədləri) Reyestrə daxil etmək;

6.1.13. Reyestrə daxil edilmiş və (və ya) ötürülmüş məlumatların mühafizəsinin, habelə daxil edilmiş məlumatların aktuallığının, etibarlılığının, təhrifolunmazlığının, ölçəcanlılığının, təhlükəsizliyinin və konfidensiallığının təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər görmək;

6.1.14. Reyestri EHİS-ə inteqrasiya etmək, digər dövlət informasiya ehtiyatları və sistemləri ilə məlumat mübadiləsini EHİS vasitəsilə həyata keçirmək;

6.1.15. Reyestrə çıxışı olan, habelə onun aparılmasında iştirak edən öməkdaşlarını təkmil sertifikatlı gücləndirilmiş elektron imza ilə təmin etmək;

6.1.16. Reyestrin komponentlərinin və proqram təminatının təminatı üzrə istismarını, texniki xidmətin, təmirini və yenilənməsini təmin etmək, təkmilləşdirilməsi üzrə profilaktik iş aparmaq;

6.1.17. Nazirliyin və sahibin fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq verdikləri təklifləri, habelə öz təşəbbüsü əsasında Reyestrdə dəyişikliklər edilməsi üçün tədbirlər görmək;

6.1.18. sahibin göstərişi, habelə öz təşəbbüsü əsasında, normativ hüquqi aktlarda edilən dəyişikliklərə əsasən proqram təminatında uyğunlaşdırmalar aparılmasını, eləcə də yeni proqram modullarının yazılmasını və sınaqlar keçirilməsini təmin etmək;

6.1.19. Reyestrin formalaşdırılması, aparılması, inteqrasiyası və ya arxivləşdirilməsi ilə bağlı rəsmi sənədləri və texniki məlumatları sahibə və Nazirliyə təqdim etmək;

6.1.20. Reyestrin formalaşdırılması, aparılması, inteqrasiyası və arxivləşdirilməsi işlərini layihələrə, texniki rəqləmənlərə, beynəlxalq standartlara və normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş tələblərə uyğun formada aparmaq;

6.1.21. EHİS-də yaradılan elektron imkanlar vasitəsilə istifadəçilərin tələbi əsasında olan barəsində məlumatlarda aparılan düzəlişləri təsdiq və ya rədd etmək;

6.1.22. aidiyyəti qurumların Reyestrin fəaliyyəti ilə bağlı sorğularını vaxtında və hərtərəfli cavablandırmaq, habelə qeyd edilən sorğular əsasında zəruri məlumatları (sənədləri) onlara təqdim etmək;

6.1.23. normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

6.2. Operatorun aşağıdakı hüquqları vardır:

6.2.1. Reyestrin fəaliyyətinin təmin olunması ilə bağlı zəruri məlumatları (sənədləri) əldə etmək üçün aidiyyəti qurumlara sorğu vermək və həmin qurumlardan belə məlumatları (sənədləri) almaq;

6.2.2. Reyestrin formalaşdırılması, istifadəsi və inkişaf etdirilməsi ilə bağlı beynəlxalq təcrübəni və standartları öyrənmək, bu sahədə müvafiq ölkədaxili və beynəlxalq qurumlarla öməkdaşlıq etmək;

6.2.3. Reyestrin təkmilləşdirilməsi istiqamətində rəy və təkliflər vermək;

6.2.4. Reyestrdən sərbəst və maneəsiz istifadə, eləcə də onun funksiyaları ilə bağlı maarifləndirmə və məlumatlandırma işi aparmaq;

6.2.5. Reyestrlə məlumat mübadiləsində iştirak edəcək digər dövlət informasiya ehtiyatları və sistemləri müəyyən edilmiş texniki və funksional tələblərə cavab vermədiyi hallarda onlarda zəruri dəyişiklik və təkmilləşdirmə aparılması məqsədilə məsələ qaldırmaq;

6.2.6. Reyestrin parametrlərində sahiblə razılaşdırmaqla dəyişiklik etmək və bütün mümkün parametrlər üzrə hesabatlar əldə etmək;

6.2.7. iştirakçılar və istifadəçilər Reyestrin təhlükəsiz və effektiv fəaliyyətinin pozulmasına səbəb olan öməllərə yol verdikdə, sahiblə razılaşdırmaqla Reyestrə giriş imkanını ləğv etmək və ya məhdudlaşdırmaq;

6.2.8. normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş digər hüquqları həyata keçirmək.

7. İştirakçıların vəzifələri və hüquqları

7.1. İştirakçıların vəzifələri aşağıdakılardır:

7.1.1. Reyestrə çıxışı olan, habelə onun aparılmasında iştirak edən öməkdaşlarını təkmil sertifikatlı gücləndirilmiş elektron imza ilə təmin etmək;

7.1.2. Reyestrə daxil olmağa imkan verən elektron imza vasitələrinin konfidensiallığını (məxfiliyini) təmin etmək;

7.1.3. aktual, tam və etibarlı məlumatları (sənədləri)vaxtında və dolğun şəkildə Reyestrə daxil etmək (ötürmək);

7.1.4. məlumatların mühafizəsinə təmin edən avadanlıq və program vasitələrinə müdaxilə etməmək;

7.1.5. Reyestrə olan məlumatlardan (sənədlərdən) yalnız xidməti məqsədlər üçün istifadə etmək;

7.1.6. Reyestrə saxlanılan məlumatlarda (sənədlərdə) aşkar edilmiş səhvlərin aradan qaldırılması məqsədilə dərhal sahibə və operatora məlumat vermək;

7.1.7. sahibin və operatorun Reyestrə daxil etdikləri və iştirakçının bilavasitə fəaliyyəti ilə bağlı olan yeni məlumatları izləmək;

7.1.8. Reyestrin fəaliyyətinə zərər gətirəcək, habelə onun fəaliyyətinin ləngiməsinə və ya dayanmasına səbəb ola biləcək hərəkətlərə yol verməmək;

7.1.9. məlumat mübadiləsi zamanı aşkar olunmuş çatışmazlıqların və yaranan nasazlıqların aradan qaldırılması ilə bağlı tədbirlər görmək, bu barədə operatora və Nazirliyə məlumat vermək;

7.1.10. öz təşəbbüsləri, habelə Nazirliyin və sahibin fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq verdikləri təkliflər əsasında sahibi və ya operatoru olduğu dövlət informasiya ehtiyatlarında və sistemlərində zəruri dəyişikliklər etmək.

7.2. İştirakçıların aşağıdakı hüquqları vardır:

7.2.1. Reyestrin fəaliyyəti ilə bağlı zəruri məlumatları (sənədləri) əldə etmək üçün sahibə və ya operatora sorğu vermək və ondan belə məlumatları (sənədləri) almaq;

7.2.2. Reyestrin təkmilləşdirilməsi istiqamətində sahibə və ya operatora təkliflər vermək.

8. İstifadəçilərin hüquqları

8.1. İstifadəçilərin Reyestrdən istifadə ilə bağlı aşağıdakı hüquqları vardır:

8.1.1. Reyestrdəki açıq məlumatlarla tanış olmaq və onları əldə etmək;

8.1.2. qanunla müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, özü barəsində məlumatlarla tanış olmaq vəonları əldə etmək üçün operatora müraciət etmək;

8.1.3. özü barəsində məlumatlarda uyğunsuzluq, çatışmazlıq və səhvlər aşkar olunduqda, müvafiq düzəlişlər edilməsi üçün aidiyyəti iştirakçıya, bu mümkün olmadıqda isə təsdiqedicisiənədlər əsasında operatora müraciət etmək;

8.1.4. Reyestrin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsinə dair təkliflər vermək;

8.1.5. Reyestrdən istifadə ilə bağlı hüquqlarının pozulmasından inzibati qaydada və (və ya) məhkəməyə şikayət etmək;

8.1.6. normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş digər hüquqları həyata keçirmək.

"Təhlükə potensiallı obyektlərin Siyahısı"nın təsdiq edilməsi və "Təhlükə potensiallı obyektlərin Siyahısının təsdiq edilməsi haqqında"

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 10 may tarixli 94 nömrəli Qərarının ləğv edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 159

Bakı şəhəri, 15 may 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq,"Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində,"Texniki təhlükəsizlik haqqında" və "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 14 fevral tarixli 139-VIIQD nömrəli Qanununun təbiiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bozi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında"Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 11 mart tarixli 347 nömrəli Fərmanının 2.1.1-ci yarımbəndinin

"Göytəpə şəhərinin 2040-cı ilədək inkişafına dair Baş planı"nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 160

Bakı şəhəri, 16 may 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq,"Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 29 iyun tarixli 392-IVQ nömrəli Qanununun təbiiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 4 sentyabr tarixli 695 nömrəli Fərmanının 4.2-ci bəndinə əsasən, Azərbaycan Respublikası

icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərarar alır**:

1. "Təhlükə potensiallı obyektlərin Siyahısı" təsdiq edilsin *(əlavə olunur)*.

2. "Təhlükə potensiallı obyektlərin Siyahısının təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 10 may tarixli 94 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 5, maddə 344 (Cild I) ləğv edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

"Göytəpə şəhərinin 2040-cı ilədək inkişafına dair Baş planı"nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 160

Bakı şəhəri, 16 may 2025-ci il

Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin təklifini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərarar alır**:

"Göytəpə şəhərinin 2040-cı ilədək inkişafına dair Baş planı" təsdiq edilsin *(əlavə olunur)*.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Vatikana səfərə gedib

Mayın 17-də Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarovanın başçılığı ilə parlament nümayəndə heyəti Roma Papası XIV Leonun rəsmi andıcmə mərasimində iştirak etmək üçün Vatikana işgüzar səfərə gedib.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə Roma şəhərinin beynəlxalq hava limanında spiker Sahibə Qafarovanı Vatikan rəsmiləri, Azərbaycanın Müqəddəs Təxt-Təcdakı səfiri İlqar Muxtarov və ölkəmizin İtaliyadakı səfiri Rəşad Aslanov qarşılayıblar.

"Azərbaycan"

Astanada Azərbaycan-Qazaxıstan ikitərəfli münasibətlərinin cari vəziyyəti müzakirə olunub

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Xələf Xələfov Qazaxıstan Respublikasının paytaxtı Astana şəhərinə səfər edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, səfər çərçivəsində X.Xələfov Qazaxıstan Respublikası Baş nazirinin müavini - xarici işlər naziri Murat Nurtılov və Qazaxıstan Respublikası Prezidentinin beynəlxalq məsələlər üzrə köməkçisi Yerjan Kazıxan ilə görüşlər keçirib. Görüşlərdə ikitərəfli münasibətlərin cari vəziyyəti, habelə regional səviyyədə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər müzakirə edilib.

Müzakirələrdə tərəflər ölkələrimiz arasında müttə-

fiqlik münasibətlərinin 20-ci ildönümündə Azərbaycan-Qazaxıstan əlaqələrinin artan dinamika ilə inkişaf etdiyini vurğulayaraq, münasibətlərin gələcək inkişaf perspektivləri, o cümlədən nəqliyyat, kommunikasiyalar, ticarət,

logistika, infrastruktur quruculuğu, energetika, regional bağlantıların inkişafı və digər mühüm sahələr üzrə mövcud öməkdaşlığın genişləndirilməsi imkanları ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar. Xəzər dənizində öməkdaşlıq məsə-

lələrində toxunub, regionda sabitlik və öməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıblar.

Həmçinin iki ölkə arasında çoxtərəfli formatlar çərçivəsində uğurla öməkdaşlıq edildiyi qeyd olunub. Bu xüsusda Azərbaycanın hazırda Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirədə (AQEM) sədrliyinin gündəliyindən irəli gələn məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Səfər çərçivəsində X.Xələfov AQEM-in baş katibi Kayrat Sarıbay və Qazaxıstan Respublikası xarici işlər nazirinin müavini Alibek Bakayev ilə də görüş keçirib. Görüşdə AQEM sədrliyinin gündəliyinin icrası ilə bağlı müzakirələr aparılıb.

Türkiyə Azərbaycanla üç hökumətlərarası sazişi təsdiqləyib

Türkiyə hökuməti Azərbaycanla turizm, su ehtiyatları və baytarlıq sahələrində öməkdaşlığa dair hökumətlərarası sazişləri təsdiq edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Türkiyə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın imzaladığı sənədlər bu ölkə hökumətinin rəsmi nəşri olan "Rəsmi Gazete"də dərc edilib.

"Türkiyə və Azərbaycan arasında turizm sahəsində öməkdaşlığa dair hökumətlərarası saziş" 2024-cü il noyabrın 15-də Bakıda imzalanıb və iki qardaş ölkə arasında əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsini hədəfləyir. Türkiyə tərəfindən sənədə Mədəniyyət

ve Turizm Nazirliyi, Azərbaycan tərəfindən isə Dövlət Turizm Agentliyi imza atıb.

Saziş turizm sahəsində əlaqələrin dərinləşdirilməsi üzrə geniş spektrli tədbirləri, o cümlədən birgə layihə və proqramların hə-

yata keçirilməsini, ümumi turizm marşrutlarının formalaşdırılmasını, qastronomiya turizminin stimullaşdırılmasını nəzərdə tutur.

"Türkiyə və Azərbaycan arasında su sahəsində öməkdaşlığa dair hökumətlərarası

saziş"in imzalanma mərasimi 2024-cü il mayın 8-də Ankara keçirilib.

Sənəd su ehtiyatlarının səmərəli tənzimlənməsi və istehlakı məqsədi daşıyır ki, bu da aqrar sektorun inkişafına və ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə töhfə verəcək.

"Türkiyə və Azərbaycan arasında baytarlıq sahəsində öməkdaşlığa dair hökumətlərarası saziş" isə 2024-cü il fevralın 19-da Ankarada imzalanıb.

Sənəd heyvanların ıxracı, idxalı və tranziti zamanı xəstəliklərin yayılmasına qarşı mübarizə tədbirlərini, baytarlıq sertifikatlarının qarşılıqlı tanınmasını, baytarlıq məhsullarının istehsalı sahəsində öməkdaşlığı nəzərdə tutur.

Türkiyəli ekspert: "İrəvanın mövqeyi Ankara ilə münasibətlərin normallaşmasından uzaqdır"

rəyliyi "sarsılmaz" adlandırdı, mayın 6-da isə Ermənistanın müdafiə naziri Afınada yunan həmkarı ilə danışıqlar apardı. Ertəsi gün Ermənistan nümayəndə heyəti Kipr yunanları ilə də görüş keçirdi. Ermənistanda anlamaya bilməzlər ki, bu cür xarici siyasət Türkiyədə narahatlıq doğurur", - deyə Yalçın qeyd edib.

O, həmçinin Pakistan və Hindistan arasında münasibətlərin gərginləşməsinə İrəvanın reaksiyasına da diqqət çəkib: "Cənubi Asiyadakı hadisələrə cavab olaraq Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Yeni Dehliyə səfər planlarından danışdı. Halbuki bir çox ölkələr hər iki tərəfi dialoqa və atəşkəsə çağırırdı. Ermənistan isə Hindistana yaxınlığını nümayiş etdirdi. Bu, bir daha sübut edir ki, İrəvanın balanslı kurs haqqında açıqlamaları uydurmadır".

Siyasi ekspert Ermənistanın hakim "Vətəndaş Müqaviləsi" partiyasının təmsilçiləri arasında tüğyan edən türkofobiya da diqqət çəkib.

O, xüsusilə Ermənistan parlamentində mayın 15-də baş vermiş "söz atışması"nı biabırçı adlandırb. Belə ki, baş nazir Niko Paşinyanın partiyasının deputatlarından biri sabiq prezident Robert Köçeryanı "türk" adlandırb.

"Ermənistanın hakim partiyasının təmsilçilərinin müxaliflərini təhqir etmək üçün "türk" sözünü işlətməsi İrəvanın əsl mövqeyini və xoş qonşuluq prinsiplərinə zidd olan davranışını əks etdirir. Baş verən hadisə İrəvan rəsmiləri tərəfindən açıq və dəqiq izah tələb edir", - deyə ekspert bildirib.

Onun sözlərinə görə, İrəvanda dayanıqlı sülhə gedən yolun və rifahın qonşu ölkələrlə münasibətlərin normallaşmasından keçdiyini nəzərə almalıdır. "Aydındır ki, Ermənistan hakimiyyətinin real addımlar olmadan Ankara ilə dialoq bir neçə bəyanat və parlamentdə çıxışlarla məhdudlaşacaq, yəni sadəcə "arzu məhsulu" olaraq qalacaq", - deyə ekspert vurğulayıb.

Heydər Əliyev Mərkəzində braziliyalı rəssam Luiz de Souzanın sərgisinin açılışı olub

Mayın 16-da Heydər Əliyev Mərkəzində tanınmış braziliyalı rəssam-heykəltarış Luiz de Souza'nın sərgisinin açılışı olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Əbədiyyətin ifadəsi" sərgisində müəllifin rəngkarlıq, heykəltarış sahəsində əsərləri təqdim edilir. Braziliyalı rəssamın məhz Azərbaycanda ilk dəfə nümayiş olunan əsərləri də yer alıb.

Açılış mərasimində çıxış edən Heydər Əliyev Mərkəzinin direktoru Anar Ələkbərov bildirib ki, Luiz de Souza'nın əsərləri dünyanın müxtəlif sərgilərində nümayiş olunur. Bakıda isə məhz Heydər Əliyev Mərkəzindəki sərgi üçün təqdim olunan bir sıra yeni əsərlər nümayiş etdirilir.

Braziliya Federativ Respublikasının Azərbaycandakı səfiri Manuel Adalberto Karlos Monteneqro Lopes da Kruz Heydər Əliyev Mərkəzində irəli sürülən bu təşəbbüsə görə minnətdarlığını bildirib. "Biz Luiz de Souza'nın yaradıcılıq fəaliyyətinə baxsaq görürük ki, çalarları, müxtəlif fiqurları, perspektivləri və digər vasitələri nə dərəcədə peşəkarcasına bir araya gətirir", - deyə vurğulayıb.

Braziliyalı rəssam Luiz De Souza özünəməxsus gözəlliyi, zəngin tarixi olan Azərbaycanın incəsənətinə nə dərəcədə böyük dəyər verdiyinin şahidi olduğunu bildirib. O, ərsəyə gətirdiyi əsərləri barədə danışıb: "Həyatımda mənə ən böyük təsir göstərən məsələ zamandır. Zamanla yaratdığım əsərlər heç də mənə asan gəlməyib. Bəzi hallarda əsərləri yaradanda çox sürətlə edərəm, digər tərəfdən o qədər də long. Bəzi hallarda isə özüm-özümə mübarizəyə çıxıram. Həmçinin bu gün Heydər Əliyev Mərkəzində doğum günündə sərginin açılışının olması mənə hədsiz bir sevinc gətirdi", - deyə qeyd edib.

Ekspozisiyadakı sənət nümunələrinin leytmotivi Luiz de Souza'nın zamanla münasibətindən qaynaqlanır. Müəllif hesab edir ki, rəsm çərkən zaman fərqli şəkildə keçir və bu halda zaman riyazi hesabla deyil, xüsusi ölçü ilə davam edir.

Luiz de Souza əmindir ki, bu gün istənilən işin tez bir zamanda tamamlanmasına olan tələş qədim texnikaların tətbiqinə tələb olunan müddətlə uyğun gəlir. Halbuki, məhz daha uzun zaman tələb edən rəngkarlıq və heykəltarış üsulları əsərlərə orijinallıq və dəyər qazandırır.

Zaman mövzusu Luis de Souza'nın ilk dəfə məhz Heydər Əliyev Mərkəzində sərgilənən "Gerisayım" adlı tablosunun da əsas mövzusu təşkil edir. Rəssamın fon kimi istifadə etdiyi dünyada moped

sürən şəxs saat əqrəbinin əksinə hərəkət edir. Sanki zamanı geri qaytararaq keçdiyi yolu yenidən gedirmiş kimi. Bu əsər gerisayımı simvolizə edərək insanın Yer kürəsinə təsirini vurğulayır. Rəssam bununla bəşəriyyətin fəaliyyətinin yeni bir kütləvi mərhələsinin başlanmasını sürətləndirdiyini vurğulayır.

Luiz de Souza'nın yeni əsərləri sırasında geriye qayıtmaq və keçmiş fərqli şəkildə yaşamaq ideyasını əks etdirən "Zaman səyahətçiləri", zamanın bizim cəmiyyətimizlə müqayisədə nə qədər böyük olduğunu simvolizə edən "Zamanda qorqulan" adlı tabloları da yer alıb.

Braziliyalı rəssamın istedadı və sənətə marağı üç yaşında ikən rəsm işlərində Yan Vermeerin rəng və işıqdan zərif istifadə üsulunu, Salvador Dalinin sürrealizmini və Mikelancelo Karavaccunun dramatik işıq və kölgə kontrastının təsirlərini tapmaq olar.

"Əbədiyyətin ifadəsi" sərgisi ilə Heydər Əliyev Mərkəzində 2026-cı il aprelin 1-dək tanış olmaq mümkündür.

AAF "Sürətin evolyusiyası"nda klassik avtomobilləri təqdim edib

Azərbaycan Avtomobil Federasiyasının (AAF) təşkilatçılığı, "Nazar Holding" və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin dəstəyi ilə avtomobil həvəskarları üçün maraqlı layihə təqdim olunub. AZƏRTAC xəbər verir ki, mayın 17-də paytaxtın Əziz Əliyev küçəsindən başlayaraq Qoşa Qala qapısının qarşısınadək "Sürətin evolyusiyası" layihəsi çərçivəsində klassik avtomobillərin sərgisi keçirilib.

Ziyarətçilər 1985-ci ilədək istehsal olunan avtomobilləri izləməklə həm də ötən illərin ab-havasına qayıdıblar. Burada müxtəlif illərə və ölkələrə aid klassik avtomobillərlə yaxından tanışlıq, nostalji dolu anlar yaşamaq imkanı olub.

Sərgi şəhər saatlarından axşam 19-dək nəzərdə tutulub və gün ərzində ziyarətçiləri, retro avtomobil həvəskarlarını bir araya toplayıb.

Sərgidə Azərbaycan Avtomobil Federasiyasının klassik avtomobil kolleksiyası ilə yanaşı, tədbirə qeydiyyatdan keçmiş avtomobil sahibləri də öz nəqliyyat vasitələri ilə təmsil olunub.

Bununla da AAF klassik avtomobillərlə bağlı tədbirlər mövsümünü açmış olub. Avqust ayının sonunda isə AAF paytaxtda klassik avtomobillərin yürüşünü təşkil edəcək.

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Prezident İlham Əliyevin Albaniya Respublikasının Baş naziri Edi Ramanın və Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Antonio Koştanın dövləti ilə Tiranada keçirilən "Avropa Siyasi Birliyi"nin 6-cı Zirvə toplantısında iştirakı rəsmi Bakının çoxqütblü xarici siyasətinin daha bir təzahürüdür.

Özünü doğruldan çoxvektorlu xarici siyasət

Prezident İlham Əliyevin liderlərlə görüşləri Azərbaycanca olan böyük marağı nümayiş etdirir

Bu siyasətin əsasında Azərbaycan dövlətinin və xalqının milli mənafələrini əks etdirən və fundamental maraqlarımıza əsaslanan hərtərəfli əlaqələrin qurulması və inkişaf etdirilməsi konsepsiyası dayanır. Azərbaycan Avropanın bir neçə dövləti ilə strateji səviyyəyə yüksələn möhkəm əlaqələrə malikdir. Bu dövlətlərin içində Avropa İttifaqının təmsilçiləri də var. "Avropa Siyasi Birliyi" bu kimi çoxtərəfli və ikitərəfli əlaqələrin əsasının qoyulması və inkişaf etdirilməsi yönündə olduqca əlverişli və aktiv siyasi platformadır. Əbəs deyil ki, Azərbaycan lideri müəmmadi olaraq, ardıcıl şəkildə bu tədbirə dövlət olunur və qitəni narahat edən mövzular ətrafında diskussiyalarda yaxından iştirak edir.

Qlobal Cənubun yeni aktoru

Dünyada mövcud olan müəkkəb geosiyasi və iqtisadi durum bir daha göstərir ki, rəsmi Bakının Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə sərgilədiyi çoxvektorlu xarici siyasət özünü doğrultmaqdadır. Azərbaycanın geosiyasi qütblər, yaxud güc mərkəzləri ilə faydalı əməkdaşlığa əsaslanan balanslı münasibətləri dövlət maraqlarımızın ana xəttini təşkil edir. Rəsmi Bakı dünyada iqtisadi çəkisi və siyasi proseslərə təsir gücü getdikcə artan Qlobal Cənubla münasibətlərini dərinləşdirməkdədir. Prezident İlham Əliyevin ardıcıl xarici siyasət addımları nəticəsində dövlətimizin inkişaf etməkdə olan ölkələrin bir araya gəldikləri Qoşulmama Hərəkatının liderinə çevrilməsi, habelə Çinlə imzalanmış strateji əməkdaşlığa dair birgə bəyanat Bakının xarici siyasətinin bu istiqamətinin başlıca təzahürleridir.

Çin Qlobal Cənub şerti adını almış dövlətlər birliyinin liderinə çevrilmişdir. Bu dövlətlərin böyük əksəriyyəti Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında cəmləşiblər ki, Azərbaycan həm bu qurumda, həm də onların təmsilçiləri ilə ayrı-ayrılıqda sıx münasibətlərə malikdir. Bu təşkilata üzv olan dövlətlərin iqtisadi çəkili və siyasi təsir imkanları getdikcə artmaqdadır. Bu kimi birliklərin ərəşə gəlməsinin əsas səbəbi onların mövcud geosiyasi konyunkturun yaratdığı maneələri aşib inkişaf və tərəqqiyə nailolma istəklərinə əsaslanır.

Son bir neçə il ərzində daha da artan siyasi reputasiyası və iqtisadi güdrəti hesabına yeni orta güc statusuna yiyələnən Azərbaycanın həm bu təşkilatlar daxilində, həm də ikitərəfli formatlarda sözügedən ölkələrlə əməkdaşlıq etməsi formalaşan yeni dünya nizamı fonunda rəsmi Bakının tutduğu mövqeyin təzahürüdür. Bu ilin əvvəlində yerli telekanallara müsahibəsində yeni dünya nizamının formalaşması prosesində Azərbaycanın da fəal iştirak

edəcəyinin anonsunu verən dövlətimizin başçısı atdığı xarici siyasət addımları ilə rəsmi Bakının yeni statusundan irəli gələn maraqlarının reallığa çevrilməsini təmin edir.

Azərbaycanın Qlobal Cənubla sıx və faydalı əməkdaşlığa söykənən münasibətlərinin əsası ölkəmizin Qoşulmama Hərəkatına üzv olması və tezliklə dünyanın BMT-dən sonra ən iri beynəlxalq təşkilatının liderinə çevrilməsi ilə qoyulub. Dövlətimizin bu platformada fəal iştirakı iri potensiala malik təşkilatın bir növ üstünlük dövrünə son qoymuşdur. Belə ki, Azərbaycanın Prezident İlham Əliyevin liderliyi ilə təşkilatın bir sıra önəmli təşəbbüs və layihələrlə çıxış etməsi Qoşulmama Hərəkatının fəaliyyətində yeni tarixi mərhələnin əsasını qoyub. Məsələn, təşkilatın parlamentlərarası şəbəkəsi Azərbaycan liderinin təşəbbüsü ilə təsis edilib və cəmi bir neçə illik fəaliyyəti ilə üzv dövlətlərin parlament müstəvidə daha sıx təmaslarına yol açıb. Qoşulmama Hərəkatının gənclər təşkilatları səviyyəsində əməkdaşlıqları da Azərbaycan tərəfinin irəli sürdüyü təşəbbüsün nəticəsidir.

Bir çox təşkilatda, xüsusilə Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi qurumlarda təmsil olunan dövlətlərin bir qismi həm də Qoşulmama Hərəkatının üzvləri olduğu üçün Azərbaycanın Qlobal Cənubla qarşılıqlı maraqlara əsaslanan münasibətlər qurması prosesi daha sürətlə həyata keçir. Prezident İlham Əliyevin bu ilin aprel ayında Çinə etdiyi tarixi əhəmiyyətli dövlət səfəri bu prosesin uğurunun bariz nümunəsidir.

Türk və müsəlman dünyası ilə fəal kooperasiya

Azərbaycanın formalaşan yeni dünyadakı yeri və rolunu müəyyən edən addımlardan biri də tarixən aid olduğumuz türk və islam dünyagörüşü və mədəniyyətini əks etdirən geosiyasi məkanlarla intensiv əlaqələrin qurulmasıdır. Rəsmi Bakı bu coğrafiyalarda hər zaman fəal olub. Ancaq bu bir tarixi faktıdır ki, Azərbaycanın öz ərazi bövlüyünü təmin etməsi ilə regionumuz üçün açılan siyasi sabitlik və iqtisadi tərəqqi pəncərəsi iri geosiyasi əməkdaşlıq formatlarının ideya şəklində olan layihə və təşəbbüslərinə praktiki məzmun verib. Bu gün Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgələrinin erməni işğalından azad edilməsi buradan keçəcək və tikilməkdə olan beynəlxalq logistik marşrutların daha real və konkret görünüşü almasına səbəb olub. Halbuki 10-15 il öncə buna inanmaq mümkün deyildi. Vaxtilə Ulu Öndər Heydər Əliyevin enerji daşıyıcıları kəmərləri və transmilli nəqliyyat xətlərinin bu ərazidən keçməsi, bunun nəticəsində bölgə dövlətlərinin iqtisadi fayda götürmələri təşəbbüsü dünya tərəfindən

nəzərə alınmamışdır. Ancaq bugünkü hadisələr və cərəyan edən proseslər Ümummilli Liderin nə qədər uzaqgörən dünyagörüşünə malik olduğunu göstərir. Bölgəmiz dünya üçün əlahiddə vacib logistika arteriyasına çevrilir.

Türk dünyası üzvləri olan qarşadövlətlər və müsəlman ələmi coğrafiyasının bir sıra təmsilçiləri bu kimi qlobal layihələrdən ciddi iqtisadi faydalar götürəcəklər. Çünki Şərqlə Qərbi, Şimala Cənuba bir araya gətirən Azərbaycan geosiyasi qovşağına çevrilməklə bu böyük məkanın iqtisadi tərəqqisinə öz töhfəsini vermiş olacaq. Bu baxımdan Azərbaycanın Türk Dövlətləri Təşkilatındaki rolunun və çəkisinin artması, eyni zamanda islam dünyasında getdikcə daha fəal rol oynamağı, məsələn, D-8 kimi mötəbər quruma üzv olması təsadüfi deyil. Xatırladaq ki, bu təşkilat iqtisadi cəhətdən ən güclü müsəlman dövlətlərini bir araya gətirən bir növ elitər beynəlxalq qurumdur.

Bu kontekstdə iki məqamı xüsusilə vurğulamaq lazımdır. Birincisi, Azərbaycanın yeni Suriyanın inşasına dövlət edilmiş və bu prosese aktiv qoşulmasıdır. Bu, Azərbaycan dövlətinin müstəqil geosiyasi aktor və ciddi iqtisadi fərd kimi qəbul edilməsinin təzahürüdür. Yaxın Şərq kimi müəkkəb bölgənin illərdir siyasi diktatura, xaos və votondaş qarşdurmasından əziyyət çəkən, daxili rifah yollarını arayan bir dövlətinin qurulması prosesinə dövlət edilməsi Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun yüksək olmasından xəbər verir.

Bu bölgə ilə münasibətlər baxımından qeyd edilməsi vacib olan digər məqam Azərbaycanın İsrail dövləti ilə strateji səviyyəyə malik əlaqələrinin olmasıdır. Azərbaycanın bir müsəlman dövləti olaraq İsraillə sıx əməkdaşlığı dünyaya nümayiş etdirilən parلاق nümünədir. Təsədüfi deyildir ki, Bakı hazırda Ankara ilə Təl-Əviv arasındakı münasibətlərin bərpası prosesində aktiv moderator rolunda çıxış edir. Bunun nəticəsidir ki, Bakının bu potensialını nəzərə alan dünya yəhudi icması Azərbaycanın da tarixə Avram anlayışına kimi daxil olan geosiyasi prosese qoşulması təşəbbüsü ilə çıxış edir. Bir neçə gün öncə bu təşəbbüsün müsbət nəticələrə səbəb ola biləcəyini hətta ABŞ Prezidentinin şəxsi nümayəndəsi Stiv Utikoff da öz bəyanatı ilə təsdiqləyib. Xatırladaq ki, bu anlayışın əsasında ərəb dövlətlərinin İsraillə diplomatik münasibətlər qurması, bunun da Fələstin dövlətinin yaradılmasına və tanınmasına yolların açılması ideyası durur. Azərbaycan belə bir mötəbər prosedə ehtiyac duyulması dövlətimizin bir sıra kritik geosiyasi hadisələrdə vacib iştirakçı kimi nəzərdən keçirilməsinin daha bir praktiki göstəricisidir.

Qərblə münasibətlərdə yeni impuls

Rəsmi Bakının xarici siyasətinin əsasını geosiyasi qütblərlə bərabərliyə qüvvə və ilk növbədə Azərbaycan dövlətinin maraqlarına cavab verən münasibətlərin qurulması yanaşması təşkil edir. Bu xəttin daha bir vacib və ayrılmaz hissəsi Qərb dünyası ilə siyasi və iqtisadi əlaqələri inkişaf etdirməkdir. Siyasi Qərblə, yaxud Şimal Qütblə münasibətlərin əsasında ABŞ və Avropa İttifaqı ilə əlaqələrin inkişaf etdirilməsi konsepsiyası durur. ABŞ-də hakimiyyətə yenidən Prezident Donald Trampın gəlməsi ikitərəfli münasibətlərimizə yeni impulsun verilməsinə yol açıb. Əvvəlki Bayden administrasiyasının dövründə Azərbaycana qarşı ədalətsiz və qərəzli yanaşma, Ermənistan-Azərbaycan nizamlaşma prosesində tərəfkeşlik və ikitərəfli siyasətə rəsmi Bakının gözləntilərinə cavab verən və dövlətlərimiz arasındakı münasibətlərin daha da inkişafı üçün stimül rolunda çıxış edir.

Rəsmi Bakının xarici siyasətində Qərb istiqamətinin daha bir mühüm xəttini Avropa İttifaqı ilə münasibətlər təşkil edir. Hazırda Azərbaycan "qoca qitə"nin 10 dövlətini mavi yənacarla təmin edir. Davam edən Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda bu proses xüsusilə əlahiddə əhəmiyyət kəsb edir, çünki Azərbaycan Avropanın əsas qaz tədarükçülərindən olmaqla qitənin enerji təhlükəsizliyinin aparıcı aktorlarından birinə çevrilir. Bu proses yaxın gələcəkdə davam edəcək və dərinləşəcək, Avropanın Azərbaycana ehtiyacı daha da artacaq.

Bunu Almaniyanın Prezidenti Frank Valter-Ştaynmayerin, əs sonra isə Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallanın Bakıya səfərləri də sübut edir. Hər iki səfər ərzində enerji təminatı və logistik marşrutlar mövzularının mərkəzi müzakirə obyektı olmaları Azərbaycanın Avropa qitəsi üçün əhəmiyyətini göstərir.

Yuxarıda qeyd olunanlar baxımından Prezident İlham Əliyevin "Avropa Siyasi Birliyi"nin 6-cı Zirvə toplantısında iştirakının dövlətimizin geosiyasi proseslərdəki iştirakı nöqtəyi-nəzərdən ciddi əhəmiyyəti var. Bu kimi tədbirlər bir diskussiya və humanitar fikir mübadiləsi üçün platforma rolunu oynayır. Ciddi siyasi münasibətlər və iqtisadi əlaqələrin əsası da məhz belə formatlarda qoyulur.

İradə ƏLİYEVƏ, "Azərbaycan"

Avropa Azərbaycanın geosiyasi əhəmiyyətini başa düşür

"Avropa Siyasi Birliyinin 6-cı sammiti bu dəfə Qərbi Balkanlarda - Albaniyada baş tutdu. "Yeni dünyada yeni Avropa" mövzusunda həsr olunmuş zirvə toplantısında Azərbaycan Prezidentinin də iştirakı təsadüfi deyil. Bu, ilk növbədə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın xarici siyasətində həm Şərq, həm Qərb istiqamətində əldə edilmiş uğurların nəticəsidir".

Bunu "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Nigar Məmmədova bildirib. Bu günlərdə Azərbaycanla dünyanın iqtisadi nəhəngi olan Çin arasında strateji əməkdaşlıq sahəsində birgə bəyanat imzalandığını xatırladan Nigar Məmmədova deyib ki, eyni zamanda İran Prezidentinin Azərbaycana uğurlu səfəri baş tutub: "İki ölkə arasındakı münasibətlərdə artıq yeni səhifənin açıldığını söyləyə bilərik. Azərbaycanın həm də Avropanın enerji təhlükəsizliyi və alternativ nəqliyyat dəhlizləri baxımından önəmi artır. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan 10 Avropa ölkəsinə qaz satır. Ölkəmizin üzərindən keçən Qərblə Şərqi birləşdirən Orta dəhliz üzrə daşımalar da ilbəlil artmaqdadır. Regionda Azərbaycanın müsbət mövqeyi olmadan ciddi transregional layihə effektiv icra olunmur, bunu həm region, həm dünya ölkələri, o cümlədən Avropa dövlətləri də anlayır. Eyni zamanda neokolonializmlə mübarizə, Qlobal Cənub ölkələrinə dəstək kimi qlobal təşəbbüslərin

müəllifi olan Azərbaycan öz maraqlarını qlobal səviyyədə təmin etməyə müvəffəq olur".

Deputat qeyd edib ki, bütün tərəfləşlər Azərbaycanın mövcud imkanlarını, təhlükəsiz və dayanıqlı əməkdaşlıq təkliflərini dəyərləndirməyə çalışırlar. Bununla yanaşı, rəsmi Bakı qlobal məsələlərin həllində həm də vasitəçi olmaq kimi uğurlu təcrübəyə malikdir. Bütün bu keyfiyyətlər Azərbaycanı beynəlxalq siyasi gündəmin müzakirə edildiyi platformalarda əsas iştirakçıya çevirir. Siyasi, iqtisadi və hərbi gücü hesabına ərəzi bütövlüyü və suverenliyini bərpa edən Azərbaycanın

yeni dünya nizamının formalaşması ilə bağlı öz baxışı var.

N.Məmmədova xatırladı ki, Avropa Siyasi Birliyinin 2022-ci ilin oktyabrında Praqada keçirilən toplantısında da ölkəmizlə əməkdaşlığın Avropanın strateji prioritetlərindən biri olduğu xüsusi vurğulanmışdı. "Tiranadakı Zirvə görüşündə isə əsas diqqət yetirilən məsələlərdən biri çoxtərəfliyyət oldu. Azərbaycan hər zaman beynəlxalq münasibətlərdə çoxtərəfliyyət prinsipinin fəal tərəfdarı olub. Dövlət başçımızın da söylədiyi kimi, bu, 2020-2023-cü illərdə Qoşulmama Hərəkatına sədrlik dövründə rəsmi Bakı tərəfindən əyani şəkildə nümayiş etdirilib. Yeri gəlmişkən, Tirana görüşündə beynəlxalq ticarət və iqtisadi əməkdaşlığın qarşılıqlı asılılıq yaratmasına, bunun güc və təzyiq ələtinə çevrilməsinə diqqət çəkildi. Amma Azərbaycanın təşəbbüsü ilə reallaşan bütün layihələrdə tərəflərə qazan-qazan prinsipi tətbiq edilir", - deyərək deputat bildirdi.

Siyasətçi vurğulayıb ki, Avropa hazırkı müəkkəb geosiyasi şəraitdə dünyadakı nüfuzunun zəifləməsindən narahatdır. Ona görə də etibarlı, proqnozlaşdırıla bilən tərəfləşlərə ehtiyac getdikcə artır. Bu xüsusda Azərbaycan ən uğurlu seçimdirdir.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Regionda lider, qlobal səviyyədə söz sahibi olan dövlət

Azərbaycanın təşəbbüsləri beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlıq proseslərini də stimullaşdırır

Azərbaycanın regionun lideri və aparıcı dövləti olmasını şortləndirən amillər müxtəlifdir. Bunların sırasında respublikamızın uğurlu və çoxvektorlu xarici siyasət kursu, həm Avropa, həm Asiya dövlətləri ilə münasibətləri, regional və qlobal aktuallıq kəsb edən problemlərin həllinə verdiyi mühüm töhfələr xüsusilə qeyd edilməlidir.

Strateji yanaşmanın göstəricisi

Respublikamızın yalnız regiondakı güclü mövqelərə sahib olmasını deyil, beynəlxalq səviyyədə də söz sahibi kimi çıxış etməsini şortləndirən siyasi-iqtisadi amillərdən biri Asiya ilə Avropanı, şimala cənuba birləşdirən və əlaqələndirən strateji kommunikasiya bağlarına malik olmasıdır. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycanın keçməklə şərqdən qərbə, şimaldan cənuba doğru uzanan nəqliyyat dəhlizləri qlobal rəqabətdə öz dominantlığını artıq təsdiq edir.

Bu barədə söz açarkən ilk öncə Azərbaycan dövlətinin beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərində iştirakla bağlı uzaqgörən fəaliyyətini və strateji yanaşmasını xüsusi qeyd etməliyik. Hələ 1998-ci ildə Bakıda tarixi ipək yolunun bərpasına həsr olunmuş konfransın keçirilməsi Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanın qlobal nəqliyyat dəhlizlərində iştirakına verdiyi böyük önəmin göstəricisi idi. Bu səhəddə gerçəkləşdirilən qətiyyətli və təxəssəslənməz tədbirlərin nəticəsi olaraq Azərbaycanın beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərində iştirakı ideyadan praktik müstəviyə keçdi.

Bu siyasiyi zamanın çağırışlarına uyğun olaraq dinamik şəkildə davam etdirən Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın beynəlxalq nəqliyyat-kommunikasiya sektorunda mövqelərini daha da möhkəmləndirib. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin çəkilməsi, habelə respublikamızın daxilində digər nəqliyyat və logistika infrastrukturalarının inkişaf etdirilməsi ilə Azərbaycan qlobal nəqliyyat qovşağına çevrilib. Təsədüfi deyil ki, son illərdə ixracatını sürətlə artıran və dünya bazarlarına çıxışlar üçün yeni imkanların axtarışında olan Çin dövləti "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsü çərçivəsində Azərbaycanı keçən nəqliyyat yollarının əhəmiyyətini yüksək dəyərləndirir. Son illərdə möhkəmlənən Azərbaycan-Çin tərəfdaşlığının bir istiqamətini də Orta dəhliz üzrə əməkdaşlıq təşkil edir. Prezident İlham Əliyevin aprel ayında Çinə "Sinxua" agentliyinə müsahibəsində qeyd etdiyi kimi, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi və Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu (Orta dəhliz), həmçinin Xəzərdə ən iri limanlardan biri olan Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsü çərçivə

sində iqtisadi və nəqliyyat imkanlarının reallaşdırılması üçün yeni perspektivlər açıq. Orta dəhliz Avropa və Mərkəzi Asiyaya Xəzər dənizi vasitəsilə Çinlə birləşdirən etibarlı və təhlükəsiz marşrutdur, həmçinin yüklərin Çindən Avropaya və əks istiqamətdə çatdırılmasının ən optimal yoludur.

Çoxvektorlu xarici siyasi kurs

Avropa İttifaqı da ölkəmizdən keçən nəqliyyat dəhlizlərinin əhəmiyyətini və eyni zamanda Azərbaycanın qlobal proseslərdəki rolunu başa düşməyə başlayıb. Bu yaxınlarda Azərbaycana səfər edən Avropa İttifaqının Xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallan Prezident İlham Əliyevlə görüşündə nəqliyyat bağlantıları mövzusunda toxunaraq, bu xüsusda da çox mühüm regional bir dövlət olan və vacib geosiyasi məkanada yerləşən Azərbaycanın rolunun əhəmiyyətini vurğulayıb.

Azərbaycandan keçən nəqliyyat dəhlizləri respublikamızdan kifayət qədər uzaq məsafədə yerləşən Vyetnam dövlətinin də marağındadır. "Şimal-Cənub" və "Şərq-Qərb" nəqliyyat dəhlizləri Vyetnama ixracatını artırmağa imkan verə bilər.

Azərbaycan eyni zamanda həm regionda, həm də qlobal səviyyədə enerji təhlükəsizliyi məsələlərində aparıcı mövqeləri olan dövlətdir. Respublikamızın təşəbbüsləri və iradəsi ilə reallaşan enerji dəhlizləri bir çox dövləti bir-biri ilə əlaqələndirən polad körpülərdir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Azərbaycanın "qoca qitə"yə qədər 3500 kilometr məsafə qət edən "Cənub qaz dəhlizi" ölkəmizin qlobal proseslərdə yüksək iştirak səviyyəsindən xəbər verir. Hazırda 10 Avropa dövləti, - hansı ki onlardan 8-i Avropa İttifaqının üzvüdür, - enerji təhlükəsizliklərinin təmin olunmasına görə məhz Azərbaycana minnətdardır.

Elə Azərbaycanın əməkdaşlıq əlaqələrinə olan sadıqlığının, cənab Prezident İlham Əliyevin sözünün imzası qədər dəyərli olmasının nəticəsidir ki, Avropa İttifaqına üzv dövlətlərin üçdəbiri, dünyanın ən böyük siyasi və iqtisadi güclərindən olan Çin Xalq Respublikası ilə respublikamız arasında strateji tərəfdaşlığa dair sənədlər imzalanmışdır. Bütün bunlar həm də Azərbaycanın uğurlu və çoxvektorlu xarici siyasətindən xəbər verir.

Bütövlükdə, həyata keçirdiyi uğurlu siyasət Azərbaycanı regionun liderinə, qlobal səviyyədə söz sahibi olan dövlətə çevirib. Respublikamızın təşəbbüsləri və həyata keçirdiyi layihələr həm də beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlıq proseslərini stimullaşdırır.

Rəşad CƏFƏRLİ, "Azərbaycan"

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

Azərbaycan-Albaniya iqtisadi əlaqələrinin təməli - enerji əməkdaşlığı

Bu əməkdaşlıq bir sıra digər Avropa ölkələri üçün də əhəmiyyətlidir

Prezident İlham Əliyevin Tiranada "Avropa Siyasi Birliyi"nin 6-cı Zirvə toplantısında iştirakı ölkəmizin artan beynəlxalq nüfuzunun təzahürü olmaqla yanaşı, həm də Azərbaycan-Albaniya əlaqələrinin, o cümlədən iqtisadi əməkdaşlığının gətirdikə inkişafının göstəricisi oldu. Bu, Prezidentimizin Albaniyanın paytaxtında bir sıra dövlət başçıları və nüfuzlu qurum rəhbərləri ilə görüşlərində də aydın əksini tapdı.

Prezident İlham Əliyev və Albaniya Respublikasının Baş naziri Edi Rama arasında işçi nahar əsnasında görüşdə də, dövlətimizin başçısının Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Antonio Košta və Avropa Komissiyasının prezidenti Ursula fon der Lyayen ilə görüşündə də həmçinin iqtisadi məsələlər əsas mövzular oldu. Azərbaycan və Albaniya arasında iqtisadi-ticarət əlaqələri geniş potensiala malikdir. Bununla yanaşı, əməkdaşlığın əsas meydanı enerji sektoru qalmaqdadır.

Azərbaycan-Albaniya enerji əməkdaşlığının təkcə bu iki ölkə üçün deyil, bir sıra digər ölkələr üçün, eləcə də TAP (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) üçün də əhəmiyyətli olduğunu Prezidentimiz dəfələrlə vurğulayıb: "Həmin boru kəməri Albaniyanın ərazisindən keçir. Hazırda o, enerji təhlükəsizliyinin mənbəyidir. Azərbaycan və Avropanın qaz təchizatı sahəsində fəal iştirakı, eləcə də Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında imzalanmış

Enerji sahəsində Strateji Tərəfdaşlıq sənədini nəzərə alsaq, bütün bunlar, təbii ki, ölkələrimiz arasında sıx əməkdaşlıq üçün mühüm meyandır. Çünki bir çox Avropa ölkələri üçün enerji təhlükəsizliyi həmçinin "Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə təmin edilir. Həmin ölkələrin sayı artır. Həcmilər artır və onun coğrafiyası genişlənir".

Xatırladaq ki, Azərbaycan qazını Avropaya çatdıran 3500 kilometrlik "Cənub qaz dəhlizi"nin sonuncu seqmenti - TAP-in uzunluğu 878 kilometrdir. Bu kəmərin 550 kilometrini Yunanıstanın, 210 kilometrini Albaniyanın ərazisindən, 105 kilometrini Adriatik dənizinin altından keçir. Bir neçə kilometrlik kiçik hissəsi isə İtaliyada quru sahəyə çıxaraq kəməri bu ölkənin qaz şəbəkəsinə birləşdirir.

Beləliklə, Albaniya TAP vasitəsilə "Cənub qaz dəhlizi"nin iştirakçısıdır. Bu layihə üzrə Hökumətlərarası Saziş 2013-cü ilin fevral ayında Albaniya, İtaliya və Yunanıstan dövlətləri arasında imzalanıb

və 2016-cı ilin mart ayından tikinti işlərinə başlanıb. 2020-ci ilin son günündən isə TAP kəməri vasitəsilə kommersiya qazının nəqlinə start verilib. Qeyd edək ki, kəmərin tikinti işlərində Albaniyanın podratçı şirkətləri də iştirak ediblər. TAP layihəsinin həyata keçirilməsi çərçivəsində Albaniyanın öz tranzit imkanlarından faydalanması ilə yanaşı, kəmərdə ölkədə məşğulluğun artmasına da töhfə verib.

Təsədüfi deyil ki, Albaniyanın yüksək səviyyəli rəsmiləri 11 ildir hər dəfə Bakıda keçirilən "Cənub Qaz Dəhlizi" Məşvərət Şurasının bütün iclaslarında iştirak edirlər. Son hadisələr də bir daha sübut edir ki, enerji əməkdaşlığı davamlı xarakter daşıyır.

Ölkəmiz Albaniyada qaz infrastrukturunun qurulmasına da dəstək verəcək. Albaniyanın infrastruktur və energetika nazirinin müavini Seno Klosi bildirib: "Albaniya ilk dəfə TAP boru kəməri ilə qaz alaçaq. Qaz kəməri artıq Albaniya ərazisindən keçir və İtaliyaya gedir, lakin gələcəkdə şimala doğru bir qolun çəkilməsi layihəsi müzakirə oluna bilər. Holəlik o, baxılma mərhələsindədir".

TAP-in 2026-cı ildən etibarən əlavə olaraq ildə 1,2 milyard kubmetr qaz qəbul edəcəyi planlaşdırılır. Bunun

ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq ölkəyə qaz infrastrukturunun inkişafını sürətləndirməyə və enerji potensialını genişləndirməyə imkan verəcək: "Biz hər iki ölkənin malik olduğu təcrübə və potensialın, həmçinin enerji sahəsində toplanmış biliklərin mübadiləsi yolu ilə əməkdaşlığımızı genişləndirməyə çalışırıq. Məhz buna görə də sizin şirkətinizin - SOCAR-in iştirakı ilə biz indi, deyək ki, layihənin ilkin mərhələsini - bu layihəyə investisiya qoyuluşuna başlamaq üçün konkret addımlara keçməzdən əvvəl biznes-planın hazırlanmasını başa çatdırırıq".

Albaniya gələcək il TAP vasitəsilə Azərbaycandan qaz idxalına başlamağa da hazırlaşır. Bunu da Albaniyanın infrastruktur və energetika nazirinin müavini Seno Klosi bildirib: "Albaniya ilk dəfə TAP boru kəməri ilə qaz alaçaq. Qaz kəməri artıq Albaniya ərazisindən keçir və İtaliyaya gedir, lakin gələcəkdə şimala doğru bir qolun çəkilməsi layihəsi müzakirə oluna bilər. Holəlik o, baxılma mərhələsindədir".

TAP-in 2026-cı ildən etibarən əlavə olaraq ildə 1,2 milyard kubmetr qaz qəbul edəcəyi planlaşdırılır. Bunun

1 milyard kubmetrini İtaliya, daha 200 milyon kubmetrini isə Albaniya alaçaq. Görünür, Albaniya Azərbaycandan qaz idxal edən 13-cü ölkə olacaq. Xatırladaq ki, hazırda Azərbaycan 12 ölkəyə - Gürcüstan, Türkiyə, Bolqarıstan, Yunanıstan, İtaliya, Rumıniya, Macarıstan, Serbiya, Sloveniya, Xorvatiya, Şimali Makedoniya və Slovakiyaya qaz ixrac edir. Məlum olduğu kimi, bunların 10-u Avropa ölkəsi, o cümlədən 8-i Avropa İttifaqının üzvüdür.

Təsədüfi deyil ki, mayın 16-da Tiranadakı görüş zamanı Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Antonio Košta və Avropa Komissiyasının prezidenti Ursula fon der Lyayen dövlətimizin başçısına Azərbaycanın Aİ-nin vacib və etibarlı tərəfdaşı olduğunu bir daha bildirərək, ölkəmizin xüsusilə Avropanın enerjiyə ehtiyacı olan zaman göstərdiyi dəstəyi yüksək qiymətləndirdiklərini demişlər. Aİ ilə Azərbaycan arasında istər istərsə də "yaşıl enerji" sahəsində əməkdaşlıq üçün böyük perspektivlərin mövcud olduğu vurğulanmışdır.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Afyonkarahisarda Türkiyə-Azərbaycan iqtisadi əməkdaşlığının dərinləşdirilməsi yolları müzakirə olunub

Türkiyənin Afyonkarahisar vilayətində Türkiyə və Azərbaycan arasında ticarət-iqtisadi əlaqələrin inkişafı mövzusunda panel müzakirələr keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbir çərçivəsində Azərbaycanın Ankaradakı səfiri Rəşad Məmmədovun iştirakı ilə ölkəmizin investisiya məhiti, xarici investorların istifadə etdiyi geniş imkanlar barədə ətraflı məlumat təqdim edilib. Məşhur jurnalist Sezer Küçükkurtun moderatorluğu ilə keçirilən müzakirələrin iştirakçıları qarşılıqlı əlaqələrdə iqtisadi münasibətlərin dərinləşdirilməsi istiqamətində ideya və təşəbbüslər səsləndiriblər.

Anadolu sahibkarları və investorları qarşısında Azərbaycanın Türkiyədəki Ticarət nümayəndəliyinin baş müşaviri Cavid Abdullayev, Afyonkarahisar Ticarət və Sənaye Palatasının (ATSO) İdarə Heyətinin sədri Mustafa Ali Çeliktən və "Artuk" Şirkətlər Qrupunun Direktorlar Şurasının sədri M.Öndər Artuk çıxış ediblər.

ATSO sədri Türkiyə və Azərbaycan arasında qardaşlıq bağlarının sarsılmazlığını vurğulayıb, birgə layihələr çərçivəsində əməkdaşlığın hələ istifadə olunmamış potensialına diqqət çəkib.

Mustafa Ali Çeliktən xüsusilə Afyonkarahisardan ticarət nümayəndə heyətinin Azərbaycanı səfər etməsi və Azərbaycan şirkətləri ilə əməkdaşlığın yeni istiqamətlərini müzakirə etməsi təklifini irəli sürüb.

Azərbaycanın Türkiyədəki Ticarət nümayəndəliyinin baş müşaviri C.Abdullayev isə öz

növbəsində tədbir iştirakçılarına ölkə iqtisadiyyatının potensialı və bazar imkanları barədə ətraflı məlumat verib.

"Müasir Azərbaycan gənc əhaliyə, yüksək ixtisaslı mütəxəssislərə, sabit iqtisadiyyata və investorların dəstəklənməsi və təşviqi üçün geniş mexanizmlərə malik ölkədir. Milli valyutamız olan manatın məzənnəsi 2015-ci ildən bəri sabit qalır, ötən ilin yekunlarına əsasən isə Azərbaycanda ÜDM 74 milyard dollardan çox olub. Azərbaycanın ticarət tərəfdaşları siyahısına dünyanın 180 ölkəsi daxildir", - deyə C.Abdullayev bildirib.

O qeyd edib ki, 1995-2023-cü illər ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatına 172 milyard dollardan çox investisiya qoyulub. "Azərbaycanın strateji yerləşməsi və inkişaf etmiş infrastrukturunu investorlar üçün böyük dividendlər vəd edir", - deyərək ticarət nümayəndəliyinin nümayəndəsi bildirib və Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının imkanları və ölkəmizin sənaye zonalarının potensialı barədə fikirlərini bölüşüb.

C.Abdullayev işğaldan azad edilmiş ərazilərdə layihələr həyata keçirən investorlar üçün təqdim olunan güzəştlərə xüsusi diqqət ayrırıb. "Türkiyəli iş adamlarını Azərbaycanın bazar imkanlarını daha dölğun qiymətləndirməyə çağırıraq", - deyərək qeyd edib.

"Artuk" Şirkətlər Qrupunun İdarə Heyətinin sədri öz növbəsində Zəngəzur dəhlizinin açılmasının iki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlıq üçün yeni güclü təkan olacağına əminliyini ifadə edib.

Azərbaycanda noutbuk və stolüstü kompüter istehsalı artıb

Cari ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycanda 1427 ədəd noutbuk istehsal edilib. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bu, əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 596 ədəd və ya 71,7 faiz çoxdur.

Cari ilin ilk 4 ayında Azərbaycanda həmçinin 1684 ədəd stolüstü kompüter istehsal edilib ki, bu da ötən ilin eyni dövründəki istehsalı 1057 ədəd, yaxud 2,7 dəfə üstələyir. Xatırladaq ki, 2024-cü ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycanda 831 ədəd noutbuk, 627 ədəd stolüstü kompüter istehsal edilmişdi.

Qeyd edək ki, hesabat dövründə kompüter, elektron və optik məhsulların, elektrik avadanlıqlarının istehsalı sahələrində 2024-cü ilin

yanvar-aprel aylarında 65,1 milyon manatlıq məhsul istehsal olunub.

Dörd ayda DSMF-nin xərcləri 2,5 milyard manatı üstələyib

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (DSMF) gəlirləri bu ilin yanvar-aprel aylarında proqnozla müqayisədə 13 faiz (305 milyon manat) çox olmaqla 2 milyard 715 milyon manat təşkil edib.

Fondun gəlirləri tərkibində məcburi dövlət sosial sığorta daxilolmaları həmin dövrdə proqnoza nisbətən 9 faiz (168 milyon manat) artaraq 2 milyard 39 milyon manat olub.

Cari ilin 4 ayında DSMF-nin xərcləri isə 2 milyard 501 milyon manat təşkil edib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 10 faiz (231 milyon manat) çoxdur.

3 ay ərzində nəqliyyat dəhlizləri üzərindən daşınan yüklər barədə rəqəmlər açıqlanıb

2025-ci ilin yanvar-mart aylarında nəqliyyat dəhlizlərində dəmir yolu nəqliyyatı ilə 3 milyon 672,1 min, dəniz nəqliyyatı ilə 1 milyon 763,9 min və avtomobil nəqliyyatı ilə 2 milyon 553,0 min ton yük daşınmışdır.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, "Şərq-Qərb" nəqliyyat dəhlizi ilə daşınmış yüklərin həcmi 3 milyon 994,8 min, o cümlədən Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi ilə 1 milyon 875,4 min, "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi ilə 2 milyon 441,1 min, "Şimal-Qərb" nəqliyyat dəhlizi ilə 1 milyon 418,4 min, "Cənub-Qərb" nəqliyyat dəhlizi ilə daşınmış yüklərin həcmi isə 134,7 min ton təşkil etmişdir.

Dəmir yolu nəqliyyatı ilə daşınmış yüklərin 46,3, avtomobil nəqliyyatı ilə daşınmış yüklərin 45,2, dəniz nəqliyyatı ilə daşınmış yüklərin 95,2 faizi tranzit yüklər olmuşdur.

Azərbaycan və Albaniya Avropanın coğrafi cəhətdən müxtəlif bölgələrində yerləşsələr də, son illər bir sıra sahələr üzrə əməkdaşlıqlarını genişləndirirlər. Bu əlaqələrin ən əhəmiyyətli nümunələrindən biri Azərbaycan qazının Albaniya üzərindən Avropaya çatdırılmasıdır. Bununla yanaşı, digər sahələrdə, xüsusən enerji, turizm və kənd təsərrüfatında potensial əməkdaşlıq imkanları mövcuddur.

Azərbaycan və Albaniya arasında diplomatik münasibətlər 1993-cü ildə qurulmuşdur. Albaniya keçmiş "Dağlıq Qarabağ problemi"nin həll edilmədiyi illərdə Azərbaycanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü beynəlxalq platformalarda dəstəkləmişdir ki, bu da siyasi müstəvidə iqtisadi əlaqələr üçün müsbət zəmin yaratmış, iki ölkə arasında dostluq və tərəfdaşlıq münasibətlərinin inkişaf mərhələsinə qədəm qoymasına təkan vermişdir.

Xəbər verildiyi kimi, mayın 15-də Prezident İlham Əliyev Albaniya Respublikasının Baş naziri Edi Ramanın və Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Antonio Koştanın dəvəti ilə "Avropa Siyasi Birliyi"nin 6-cı Zirvə toplantısında iştirak etmək məqsədilə Tiranaya işgüzar səfər etmişdir. Siyasi və iqtisadi baxımdan səfərin əhəmiyyəti böyükdür və bu, sözsüz ki, yaxın gələcəkdə özünü göstərəcək. Bu gün üçünə demək olar ki, Azərbaycanla Albaniya arasında ticarət dövryyəsi hazırda bir qədər məhduddur və bu dövryyəyə ən çox enerji sektorunda cəmlənir. Əsas əlaqə nöqtəsi "Cənub qaz dəhlizi" çərçivəsində həyata keçirilən TAP (Trans-Adriatik Boru Kəməri) layihəsidir. Məhz bu layihə Albaniyanın Azərbaycan üçün tranzit ölkə kimi əhəmiyyətini artırır. Amma bu o demək deyil ki, Azərbaycanın Albaniya ilə ticarət əlaqələri təkcə TAP-la məhduddur. Hər iki ölkə iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində, xüsusən kənd təsərrüfatı, ocaqçılıq, inşaat materialları və texnologiya üzrə

əməkdaşlığı genişləndirməkdə maraqlıdır. Yaxın zamanlarda ticarət dövryyəsinin artırılması üçün qarşılıqlı investisiya və biznes forumlarının təşkili bu əlaqələrə daha da dərinləşdirə bilər.

Azərbaycanın qeyri-neft sektorunun inkişaf strategiyası Albaniya ilə əməkdaşlıqda yeni imkanlar yaradır. Ticarət əlaqələrinin genişlənməsi müasir dövrdə iqtisadiyyatın şaxələnməsi baxımından vacibdir. Bu, xüsusilə kiçik və orta biznes üçün yeni bazarların açılmasına təkan verir. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin Strateji planlaşdırma şöbəsinin aparıcı məsləhətçisi, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru Lətif Zeynallının sözlərinə görə, Azərbaycanla Albaniya arasında ticarət əlaqələrinin və strateji tərəfdaşlığın dərinləşdirilməsi hər iki tərəf üçün prioritet istiqamətlərdir: "İki ölkə arasında 2020-ci ilə müqayisədə 2024-cü ilin xarici ticarət dövryyəsinin də əhəmiyyətli artım müşahidə olunub. Belə ki, qeyd olunan dövrdə ticarət dövryyəsi 6,5 dəfə artıb, idxal həcmi isə 62,7 faiz yüksəlib. Eyni zamanda 2024-cü ildə xarici ticarətdə müsbət saldo qeydə alınıb ki, bu da ixracın idxalı üstələdiyinin və ticarət balansının ölkəmiz lehinə formalaşdığının göstəricisidir. Ölkələrimiz arasında qarşılıqlı ticarətin şaxələndirilməsi, investisiya təşəbbüslərinin dəstəklənməsi və birgə layihələrin reallaşdırılması məsələləri hər zaman gündəmdə saxlanılır. Gələcək illərdə əməkdaşlığın daha da genişlənməyi gözlənilir".

Qeyd edək ki, hər iki ölkə arasında nəqliyyat sahəsində də əməkdaşlıq ge-

Real imkanlar geniş perspektivlər vəd edir

nişlənir. Üstəlik, bu sahə həm də strateji əhəmiyyət daşıyır. Nəqliyyat sahəsində Azərbaycan-Albaniya əməkdaşlığı əsasən logistika və tranzit daşımalar sahəsindəki potensial üzərində qurulur. "Şərq-Qərb" nəqliyyat dəhlizi üzərində yerləşdikləri üçün yük daşımalarının daha səmərəli təşkilində hər iki ölkənin qarşılıqlı maraqları var. Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu və inkişaf etmiş avtomobil yolları Albaniya üçün Cənubi Qafqaz və Orta Asiyaya çıxış imkanı yaradır. Eyni zamanda Albaniya da Adriatik dənizi üzərindən Avropa bazarlarına çıxış baxımından Azərbaycan üçün tranzit körpüsü rolunu oynayır. Gələcəkdə bu əməkdaşlıq birgə logistika mərkəzlərinin yaradılması, re-

qəmsal gömrük və daşınma sistemlərinin tətbiqi, eləcə də nəqliyyat layihələrinin genişlənməsi ilə nəticələnsə, bu, təkcə ikitərəfli deyil, həm də regional və Avropa səviyyəsində nəqliyyatın integrasiyasına yol açır.

Azərbaycan və Albaniya müsəlman əhalinin yaşadığı, eyni zamanda dünyəvi dövlət modelini tətbiq edən ölkələr olduğundan turizm sahəsində də əməkdaşlıq üçün geniş imkanlar var. Azərbaycanlıların Albaniyaya, eləcə də albaniyalı turistlərin Azərbaycana cəlb olunması iki ölkə arasında mədəni əlaqələrin möhkəmlənməsinə, birgə turizmin təşviqi və sərgilə təşkil olunması isə bu sahədə potensialın artırılmasına şərait yaradır. Albaniyada ilin ən azı 270 günü günəşli keçir ki, bu da elit çimərlik turiz-

minə imkan verir. Bu ölkə həm də dağ turizmi baxımından xüsusi potensiala malikdir. Buna görə Azərbaycan vətəndaşlarının Albaniyaya səfər etmələri üçün səbəb çoxdur. Eləcə də Albaniya vətəndaşlarının Azərbaycanın turizm bölgələrində dincəlməsi, tarixini öyrənməsi, ölkəmizin zəngin mədəniyyəti ilə tanış olması bu sahə üzrə əlaqələri genişləndirə biləcək amillərdir.

O ki qaldı Azərbaycan və Albaniya arasında iqtisadi əlaqələrə, hazırda bu, istənilən səviyyədə olmasa da, hər iki ölkənin qarşılıqlı siyasi iradəsi və iqtisadi potensialı həmin əlaqələrin gələcəkdə dərinləşməsinə ümidləri artırır.

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Təhsil, elm və kadr hazırlığına həsr edilən ömür

Onun haqqında düşündə istər-istəməz dahi Nizaminin "Qüvvət elmdədir, başqa cür heç kəs, heç kəsə üstünlük əyləyə bilməz" misralarını xatırlayıram. Düşünürəm ki, Tanrı sevdiyi üçün elmi, biliyi ona üstünlük, qürurlanmaq, mənəm-mənəmlik üçün yox, xalqına, vətəninə, dövlətinə xidmət üçün əta edib. Müdriklər əbəş yera deməyiblər ki, elm, həqiqət və mərifət gü-nəş işığı kimidir, bütün dünyaya nur saçır, qüvvət verir. Keçdiyi ömür yoluna yaxşı bələd olduğum Şövqi Göyçaylının yaşadığı kimi.

Ömrünün doqquzuncu onilliyini tamamlayan böyük alim və insan, görkəmli pedaqoq, coğrafiya elmləri doktoru, professor Şövqi Yusifziya oğlu Göyçaylı 20 may 1935-ci ildə Şəki şəhərində ziyalı ailəsində dünyaya gəlib. 1943-1953-cü illərdə Göyçay şəhərində orta təhsil alan Şövqi Göyçaylı 1958-ci ildə ADU-nin Geologiya-coğrafiya fakültəsinin coğrafiya şöbəsini bitirib. Bu gün elmin nuru ilə işıq saçan tanınmış alim 1965-ci ildə namizədlik, 1987-ci ildə isə indiki Sankt-Peterburq Universitetində "Kənd əhalisinin məskunlaşması və onun yenidən qurulması" mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə edib.

1981-ci ildən BDU-da "Ətraf mühiti mühafizə və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə" kafedrasına rəhbərlik edən alim bu gün də həmin kafedranın professorudur. (2015-ci ildən bu kafedra Coğrafi ekologiya kafedrası adlanır). Şövqi müəllimin elmi yaradıcılığının əsasını əhali, eləcə də onun məskunlaşmasının nəzəri və təbii problemləri, təbiətlə cəmiyyət arasındakı qarşılıqlı əlaqələrin coğrafi məsələləri, coğrafi ekologiyanın inkişafı və tədrisinin təkmilləşdirilməsi əhatə edir.

Aqillərini dediyi kimi, dünyada doymulayan və doymulamaq bir şey varsa, o da elm və mərifətdir. Görkəmli alim Şövqi Göyçaylı bütün qüvvəsi, tükenməz enerjisi ilə yoruldu, usandı demədən ömrünün Azərbaycan elminə və xalqına həsr edən nadir işıqlı şəxsiyyətlərdəndir. Seçilmiş insanların, böyük şəxsiyyətlərin ömürləri onların yaşadığı illərlə yox, gördüyü işlərlə ölçülür. Şövqi müəllim də elmin ziyası ilə gələcəyə nur saçan, əbədiyaşarlıq ömrü qazanan alimlərimizdən. O, 200-dən çox əsərin, o cümlədən monoqrafiyaların, dərslik və dərs vəsaitlərinin, eləcə də Azərbaycanın irimiqyaslı iqtisadi və əhali xəritələrinin həmmüəllifi və müəllifidir.

Şövqi Göyçaylının adı çəkiləndə adamın gözü qarşısında bütün ruhu, canı ilə xalqına xidmət edən fədakar bir insanın obrazı canlanır. Bözən özlüyündə düşünürsən ki, onun etdiklərini bir insan ömrünə sığdırmaq mümkün deyil. Bəlkə də onun uzunömürlülüüyünün sirri də bundadır. İnsan xalqı, vətəni və dövləti üçün ürəkən çalışanda Tanrı da ona arzularını gerçəkləşdirmək üçün möhlət verir.

Professor Şövqi Göyçaylı uzun illər Təhsil və Elm Nazirliyinin Coğrafiya üzrə elmi metodik şurasının üzvü, Ekologiya və ətraf mühiti mühafizə üzrə Elmi metodik şurasının sədri olmaqla yanaşı, təhsil islahatı dövründə orta məktəblər üçün dərsliklər yazılması ilə əlaqədar yaradılan komissiyanın sədr müavini, AMEA-nın Coğrafiya üzrə müdafiə şurasının həmsədri, BDU-nun Təbiət elmləri üzrə elmi xəbərlərinin redaksiya heyətinin üzvü kimi çətin və şərəfli işləri layiqincə yerinə yetirib. Şövqi müəllim həm də Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasında Yer elmləri üzrə ekspert şurasının, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyində Elm və Texnika Şurasının üzvü, eyni zamanda ekologiyaya həsr edilmiş toplusların elmi redaktoru kimi çoxsahəli fəaliyyət göstərib. Professorun fəaliyyətindən söz açarkən onun həm də təbiətin

mühafizəsi və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadəyə dair bir neçə proqramın tərtibinin fəal iştirakçısı olduğunu qeyd etmək yerinə düşər. O, əhali coğrafiyasının tədrisini formalaşdırmaqla yanaşı, Azərbaycan SSR-in 1:200000 və 1:300000-lik xəritələrini tərtib edərək, sonuncunu nəşr etdirərək vətənimiz Azərbaycan qarşısında əsl vətəndaşlıq borcunu layiqincə yerinə yetirmişdir.

Şövqi müəllimin ilk mərhələdə həmmüəllifi olduğu elmi-tədqiqat planı "Azərbaycan SSR məhsuldar qüvvələrinin inkişafı və idarə edilməsi" olub. Müəllif 1962-ci illərdən başlayaraq hər bəşillikdə SSRİ əhalisinin coğrafiyasına həsr edilmiş konfranslarda "demoqrafik partlayış" problemini çəkinmədən gündəmə gətirən mürəzə və tezislərlə çıxış etmişdir. O, Moskva Dövlət Universitetinin (MDU) İqtisadiyyat və Coğrafiya fakültələrinin Əhəlinin məskunlaşması, atlas və xəritələrin tərtibi laboratoriyalarının alimləri ilə əməkdaşlıq edərək Azərbaycanda əhəlinin artımının problemləri, məskunlaşdırmanın optimallaşdırılması, əhəlinin vahid məskunlaşdırılması sisteminin problemləri, Azərbaycan SSR-in kənd təsərrüfatına yararlı torpaqların əsasında məskunlaşdırılmasının təhlillərini verən elm adamıdır.

1969-cu ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin respublika rəhbərliyinə gəlişi Azərbaycanın həyatında yeni bir mərhələnin başlanğıcı oldu. O zaman respublikada baş verən dəyişikliklər, çoxsahəli fəaliyyət proqramına keçid xəritə və atlaslara da ehtiyacı artırdı. Təbii ki, ömrünün elmin inkişafına həsr edən Şövqi Göyçaylı kimi fədakar, əməksevər, çalışqan bir alimi bu proseslərdən kənar təsəvvür etmək mümkün deyildi. O, Azərbaycana daha çox xeyir gətirəcək bir işin qulpundan tutdu. AMEA-nın Coğrafiya İnstitutunun Kartografiya şöbəsi ilə birlikdə çalışdığı kafedrada professor A.Hacıadənin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın 1:200000 iqtisadi xəritəsinin həmmüəllifi kimi bu vacib vəzifənin öhdəsindən gəlməyi bacardı.

Şövqi müəllim keçmiş SSRİ məkanında elmi, biliyi və çalışqanlığı ilə tanınan və hörmət edilən alimlərdən idi. O, SSRİ-nin Geodeziya və Kartografiya Komitəsi, MDU Coğrafiya fakültəsi və digər adlarını qeyd etmədiyimiz təşkilatlarla birlikdə SSRİ-nin əhali xəritələrini tərtib edilməsinə həmmüəlliflik edib. Çoxşəxli və məhsuldar fəaliyyətinin dəyərləndirən elmi-pedaqoji kollektiv onu 1981-ci ildə Ətraf mühiti mühafizə və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə kafedrasının müdiri seçir.

1970-ci illərdən respublika miqyasında başlanan yüksəliş təbii resurslardan səmərəli istifadə edilməsinə, ətraf mühitin mühafizəsinə tələbləri ciddi şəkildə artırırdı. Xatırladaq ki, Ətraf mühiti mühafizə və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə kafedrasının yadrlılmasının ideya müəllifi o zaman AMEA-nın Coğrafiya İnstitutunun direktoru olan akademik Həsən Əliyev idi. Həsən müəllim bütün qüvvə və bacarığını ətraf mühitin, ekosistemin mühafizə olunmasına sərf edirdi. Elə bunun nəticəsi idi ki, kafedra qısa vaxtda strukturlaşdırılaraq ümumtəhsil kafedrasından ixtisas kafedrasına çevrildi. Bu kafedranın elm, təhsil sahəsində uğurlarının başlıca səbəbi sözsüz ki, respublikada idarəetmə sisteminə Heydər Əliyev

vin irəli sürdüyü ideyaların tətbiq edilməsi idi. Həmin illər ekologiya sahəsində kadr hazırlığı ilə bağlı Təhsil Nazirliyi, AMEA-nın Coğrafiya, Botanika institutları, Ekologiya və Təbiəti Mühafizə Komitəsi birgə fəaliyyət göstərirdilər. Elə bunun nəticəsi idi ki, çox keçmədən adıçəkilən qurumlar həmin dövrə uyğun elm-təhsil-innovasiya sisteminin yaradılmasına nail oldular. Qeyd edilən qurumlarla fəaliyyəti daha məqsədyönlü həyata keçirmək məqsədilə müvafiq kafedrada təhsil laboratoriyası da yaradıldı.

Bu məqamda bir məsələni də xatırlatmaq istərdik. 1990-cı ilin mayında BDU-nun təşəbbüsü, təhsil və idarəetmə təşkilatlarının səyi ilə universitetdə Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində kadr hazırlığına dair müəssisələrarası elmi konfrans keçirildi. Qəbul edilən qətnamədə təhsil sisteminə ekoloji təhsilin gedişini qiymətləndirməklə yanaşı, gələcək fəaliyyətin istiqamətlənməsinə də tövsiyələr verildi. Kafedranın yaranmasının 10 ilyiyyində keçirilən konfrans göstərdi ki, həmin qurum o dövr, əslində, ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində kadr hazırlığında elmi-metodiki mərkəz kimi fəaliyyət göstərirdi. SSRİ Təhsil Nazirliyinin BDU-nun Ətraf mühiti mühafizə kafedrasının Zaqafqaziya Respublikaları Universitetləri üzrə Elmi Metodiki Mərkəz olması barədə qərar qəbul etməsi həmin sahədə fəaliyyətin düzgün istiqamət gö-türdüyünü təsdiq edirdi.

Bu sahədə ilk növbədə elmlərin predmetləşdirilməsi informasiyaların səmərəli transformasiyası ilə birlikdə tələblərin ekoloji biliklərinin bacarığa çevrilməsinə şərait yaradırdı. Qoyulan şərtlər fənlərin müxtəlif variantlarda proqramlaşdırılmasını tələb edirdi. Tədris prosesi tədris və istehsalat təcrübələrinin elmi tədqiqat institutlarının, nazirliklərin, laboratoriyaların fəaliyyətləri və çöl işləri ilə əlaqələndirilirdi. Həmin müəssisələr diplom mövzularının yazılması məqsədilə informasiyaların toplanmasında çox yararlı olmuşlar. Tədrisin həmin hissəsi yüksək səviyyədə həyata keçirildiyinə görə, məzənlərimiz idarə və müəssisələrdə əmək fəaliyyətlərinə başlayanda yeni vəzifələri ilə əlaqədar tələblərə çox tez uyğunlaşdırıldı. Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində elmi-nəzəri, metodoloji-metodiki məlumatlar təkmilləşdikdə, həmin sahədə tədrisin və tədris planlarının təkmilləşdirilməsinə şərait yaradırdı. Göstərilənlər əsasında həmin dövr üçün tədrisin təkmilləşdirilməsinə dair "Dinamiki, dövrüyləli strukturlaşma konsepsiyası" hazırlanmışdır.

Müstəqillik illərində keçmişdən fərqli olaraq, təbiət və cəmiyyət münasibətlərinə daha obyektiv yanaşma imkanı qazanmışıq. İndi göstərilən münasibətlərdə coğrafi determinist ideyalar obyektiv qiymətləndirilir. Deyilənlər ilk növbədə təbiət-cəmiyyət

yət münasibətlərində təbiətə və təbii proseslərə üstünlük verilməsinə, təbiəti mühafizəni önə çək-məyə şərait yaradıb.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev irsinə əsaslanmaqla Prezident İlham Əliyev gələcək inkişafımızı, yeni Azərbaycan modelinin qlobal tələblərə uyğunlaşdırılmasını irəli sürüb. Bu istiqamətlərdən biri də Azərbaycanın ekologiyası və ətraf mühiti ilə əlaqədardır. Ekoloji sahədə olan peşəkarlıq özünü bir çox sahədə, ən başlıcası idarəetmədə, təbiət-insan münasibətlərində (bioloji, kimyəvi, geoloji, coğrafi) və s. kimi baxışlarda özünü göstərir. Qeyd olunan sahələr üzrə alimlərimiz təbii şəraitin əsas komponentləri üzrə ekoloji tədqiqatlar aparmaqla onların elmi-metodoloji, təbii sahələrini daha da zənginləşdirirlər. Professor Şövqi Göyçaylının hazırladığı "Müstəqillik illərində Azərbaycanın təbii şəraiti və təbii resurslarının qiymətləndirilməsi" adlı irimiqyaslı xəritəni bu sahəyə verilən qiymətli töhfə hesab etmək olar.

Bu gün çəkinmədən deyə bilərik ki, Ekologiya və torpaqşünaslıq fakültəsi yeni istiqamətdə fəaliyyət göstərir. Ən başlıcası odur ki, artıq böyük ekologiyanın konturları görünməkdədir. Professor Ş.Göyçaylı ölkəmizdə bu sahənin inkişafı yolunda ömrünü sərf edən əsl vətəndaş, fədakar alim kimi Coğrafi ekologiya kafedrasının formalaşmasının əsasını qoyaraq, kafedranın üzvləri ilə birlikdə yaratdığı dərsliklər, dərs vəsaitləri, elmi-metodiki göstərişlər, elmi istiqamətlər bu gün bakalavr və magistr istiqamətlərində kadr hazırlığına tam cavab verir. Kafedranın əməkdaşları Xəzərin ekologiyasına, respublikanın biomüxtəlifliyinə, ekokimyasına, torpaqların ekologiyasına və səmərəli istifadəsinə və s. dair qiymətli elmi, metodoloji mövqeləri formalaşdıraraq Qarabağ və Şərqi Zəngəzurla əlaqədar bərpa işlərinin layihələndirilməsinə dair elmi-praktiki əhəmiyyət kəsb edən tövsiyələr verirlər.

Ümumiyyətlə, Şövqi müəllimin uzun illər rəhbərlik etdiyi kafedra respublikamızda ekoloji siyasətin qloballaşması, fakültəyə, dekanlığa, kafedraya yeni gənc qüvvələrini, alimlərin cəlb edilməsi, ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsinin bütün sahələrində ənənələri yaşatmaqla yeni uğurlar qazandırır. Professor Ş.Göyçaylı onun işlərin gələcəkdə lamiyyətinə davam etdirəcək 10-dan çox elmlər namizədi, 4 elmlər doktoru yetişdirib.

Görkəmli alimin əməyi dövlətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirilib. Professor Şövqi Göyçaylı fədələrlə nazirliklərin fəxri fərmanları ilə mükafatlandırılıb. 2000-ci ildə "Əməkdar müəllim" fəxri adına layiq görülən professor 2009-cu ildə Prezident İlham Əliyevin sərəncamına əsasən "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilib.

Vasif BABAZADƏ, Dövlət mükafatı laureatı, Əməkdar elm xadimi, akademik

Türkiyə Milli Müdafiə Universitetinin nümayəndə heyəti Naxçıvana səfər edib

Türkiyə Milli Müdafiə Universitetinin (MMU), Hərbi Hava və Hərbi Dəniz institutlarının rəhbər heyəti, müəllimləri və "Qorqahın idarə olunması kursu"nın dinləyiciləri ölkəmizə səfər çərçivəsində Naxçıvanda olublar.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏTAC-a bildirilib ki, qonaqlar əvvəlcə Naxçıvan şəhərinin baş meydanında ucaldıran Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib, xatirəsinə ehtiram nümayiş etdiriblər. Sonra Heydər Əliyev Muzeyi ziyarət olunub, qonaqlara Ulu Öndərin çoxşəxli siyasi fəaliyyəti, o cümlədən mənalı ömrünün Naxçıvan mərhələsi haqqında ətraflı məlumat verilib.

Nümayəndə heyəti Türkiyə Cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün Naxçıvan şəhə-

rində ucaldıran abidəsini ziyarət edib, xatirəsinə ehtiramla yad ediblər.

Səfər çərçivəsində qonaqlar Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun (ƏÜO) Qorqahında olublar. Onlara ƏÜO-nun yaranma tarixi, inkişaf yolu, fəaliyyəti, həyata keçirilən islahatlar və qarşıda duran məqsədlərlə bağlı ətraflı məlumat verilib, protokola uyğun olaraq "Şərəf kitabı" imzalanıb.

ƏÜO komandanı general-mayor Kənan Seyidov

Türkiyə Milli Müdafiə Universitetinin rektoru professor Erhan Afyoncu ilə görüşüb. Görüş zamanı hərbi təhsil sahəsində əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin vacibliyi vurğulanıb, bu istiqamətdə görülməli işlər və qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra digər məsələlərdən danışılıb.

Türkiyəli nümayəndələr Naxçıvan Hərbi Kolleci və Heydər Əliyev adına Hərbi Liseydə olublar. Onlara xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində

aparılan islahatlar, mövcud hərbi təhsil sistemi, tədris və elmi fəaliyyət istiqamətləri barədə ətraflı məlumat verilib. Qonaqlar qorqah, tədris korpusları, yataqxana və digər inibati binalara baxış keçirib, kursantlar üçün yaradılan sosial-məişət şəraiti ilə tanış olublar.

Sonra Türkiyə-Azərbaycan Dostluq Parkı və tarixi-mədəniyyət abidələri ziyarət olunub.

Ölkəmizə "Xarici ölkələrdə müşahidə gəzintisi" çərçivəsində səfəri zamanı qardaş ölkənin nümayəndə heyəti işğaldan azad edilmiş ərazilərimizi də ziyarət edib, aparılan bərpa-quruculuq işləri ilə tanış olublar.

Macarıstanın nümayəndə heyəti ADAU-da olub

Macarıstan Kənd Təsərrüfatı və Həyat Elmləri Universiteti (MATE) ilə Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti (ADAU) arasında imzalanmış tərəfdaşlıq müqaviləsinə uyğun olaraq, MATE-nin Beynəlxalq Əlaqələr və İnkişaf üzrə direktoru David Bekesi və həmin şöbənin koordinasiya Viven Filo ADAU-da olublar.

AZƏTAC xəbər verir ki, səfər çərçivəsində qonaqlar ilk olaraq universitetin maddi-texniki bazası ilə tanış olub, ali təhsil müəssisəsinin laboratoriyaları, stasionar və innovasiya mərkəzlərinin iş prosesini izləyərək, əməkdaşlar və tələbələrle fikir mübadiləsi aparıblar.

Professor-müəllim heyəti və tələbələr üçün təşkil olunan seminarlarda qonaqlar MATE-də təhsil şəraiti, "Stipendium Hungaricum" proqramının strukturu və şərtləri, fakültələrin beynəlxalq layihələrdə rolunun gücləndirilməsi istiqamətində öz tövsiyələrini bölüşüblər. "ADAU-da gördük ki, tələbələr və müəllim-tədqiqatçılar üçün yaradıcılıq və innovasiya mühiti yaradılıb.

"Stipendium Hungaricum" proqramı Azərbaycandan gələn istedadlı gənclər üçün böyük imkanlar açıq", - deyər David Bekesi tələbələrle görüşdə bildirib.

Həmçinin ADAU-nun beynəlmilləşmə siyasətinin əsas tərkib hissəsi kimi, xaricdən dəvət olunan tərəfdaş universitet əməkdaşlarının təqdim edəcəyi seminar və kursların müntəzəm olaraq davam etdiriləcəyi bildirilib.

Lənkəranda Azərbaycan Retinoloqlarının 9-cu Konfransı keçirilib

Lənkəran şəhərində Səhiyyə Nazirliyi, Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi və Azərbaycan Oftalmoloqlar Cəmiyyətinin birgə təşəbbüsü ilə Azərbaycan Retinoloqlarının 9-cu Konfransı keçirilib.

Tədbirin əsas məqsədi torlu qısa (retina) xəstəlikləri sahəsində aparılan elmi-tibbi araşdırmaların paylaşılməsi, bu sahədə əldə olunan nailiyyətlərin müzakirəsi, həmçinin regionalda çalışan retinoloqlar və oftalmoloqların ən son diaqnostik və müalicəvi yeniliklərə çıxışının təmin edilməsidir.

Konfransın açılışında təşkilat komitəsinin sədri, tibb elmləri doktoru Müşfiq Kərimov çıxış edib.

Konfrans çərçivəsində optik neyropatiyalarda optik koherens tomoqrafiya (OKT) müayinəsinin xüsusiyyətləri, vərem uveiti və onun diaqnostik yanaşmaları, ekzimer lazer

corrahiyyəindən sonra torlu qıšanās qıpması halları və profilaktik tədbirlər, 1-ci və 2-ci tip makulyar teleangiyektaziya kliniki xüsusiyyətləri və müalicə strategiyaları, torlu qıšanās irsi xəstəliklərinin diaqnostikasında flüorescein angiografiyasının əhəmiyyəti və təbii və digər aktual mövzular üzrə mütəxəssislər tərəfindən təqdimatlar keçirilib və geniş elmi müzakirələr aparılıb.

Məruzələrlə tibb üzrə fəlsəfə doktorları Xəlid Əliyev, Səbinə Məcidova, Bönövşə Hacıyeva, Qurban

İsmayilov, Aişə Şahmalyeva, Lələ Axundova, tibb elmləri doktorları Tural Qəlbınur, Müşfiq Kərimov, doktorlar Günay Rüstəmbəyova, Şahin Novruzlu, Ruslan Məmmədov, Mədinə Fəziyeva, Tərlan Əliyeva və digərləri çıxış ediblər.

Konfransın sonunda maraqlı məruzələri ilə seçilən iştirakçılar arasında müsabiqə keçirilib.

Müsabiqəyə tibb üzrə fəlsəfə doktoru Xəlid Əliyev və doktor Emin Əlihusəynli moderatorluq ediblər.

Sahibkarlarla kredit təşkilatlarının nümayəndələri Hacıqabulda bir araya gəldilər

Hacıqabulda Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi, rayon icra hakimiyyəti və kredit təşkilatlarının nümayəndələri, eləcə də sahibkarların iştirakı ilə tədbir keçirilib.

Dövlətin güzəştli maliyyə dəstəyi mexanizmləri barədə məlumatların artırılması və əhəlinin sosial-iqtisadi inkişafının

də qaydası"nın tələbləri izah olunmuş, fondun prioritet istiqamətləri haqqında məlumat verilib, sahibkarlarla kredit təşkilatlarının səlahiyyətli nümayəndələri arasında işğırza münasibətlərin qurulması istiqamətində işlər aparılmış və

sahibkarların maliyyə əlçatanlığı ilə bağlı çətinlikləri öyrənilmiş, eləcə də çətinliklərin aradan qaldırılması istiqamətində qanunvericiliyin tələblərinə uyğun müvafiq addımlar atılmışdır.

S.CAVADOV, "Azərbaycan"

Jurnalist araşdırması

Muxtar BABAYEV: "Qlobal hədəflər çərçivəsində dağ ekosistemləri üçün uyğunlaşma göstəricilərinin razılaşdırılması üzərində işləyirik"

"COP prosesi çərçivəsində dağ ekosistemləri gündəmdə getdikcə daha çox ön plana çıxır. Dubayda keçirilən COP28-də təqdim edilən Qlobal İcmalda biz dağ mühitlərinin qorunması və bərpası üçün hərtərəfli və çoxsəhəli həll yollarının müəyyən edilməsinə çağırırdıq. Keçən ilin iyun ayında Bonn İqlim Konfransında dağlar və iqlim dəyişikliyi ilə bağlı ekspert dialoqu keçirdik. Biz Qlobal Adaptasiya Məqsədi çərçivəsində dağ ekosistemləri üçün uyğunlaşma göstəricilərini razılaşdırmaq üzərində işləyirik".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Nepalın paytaxtı Katmanduda keçirilən "Sağarmatha Sambaad" beynəlxalq iqlim sammitində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iqlim məsələləri üzrə nümayəndəsi, BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) rəhbəri Muxtar Babayev deyib.

O, dünyanın bir çox yerində insanların dağ icmalarını tez-tez uzaq və təcrid olunmuş kimi təsvir etdiyini qeyd edərək bildirib ki, onların əksəriyyəti bu ucaq yerlərə təsir edən problemlərin bütün bəşəriyyətə necə təsir etdiyini görmür. M.Babayev əlavə edib: "Ancaq iqlim böhranı ilə bağlı anlayışımız artır. İndi bütün insanların bir-birinə necə bağlı olduğunu görürük. Biz kollektiv fəaliyyətə ehtiyac olduğunu başa düşürük. And dağlarından tutmuş Alp dağlarına qədər iki milyard insan gündəlik ehtiyacları üçün dağ buzlaqlarının suyunun asılıdır. Buzlaqların və buz təbəqələrinin ərimsəyi dəniz səviyyəsinin həyəcanverici sürətlə artmasına səbəb olur. Bu, Cənubi Afrikanın cənub-qərbindəki Afrika sahillərində yaşayan dünya əhalisinin 10 faizi üçün riskdir. Sakit okean və Karib hövzəsində kiçik ada dövlətlərinin mövcudluğunu təhdid edir. Dağ ekologiyanı pozuntuların ciddi sosial, hətta geosiyasi nəticələri var.

Katmanduda biz iqlim dəyişikliyi üçün su infrastrukturuna göstərdiyi təzyiqləri görürük. Əbədi buzlaqlar əridikcə ucaq icmalarda yollar və binalara ziyan dəyməsinin şahidi olur. Himalay dağlarının ətrafındakı əyalətlərdə isə biz iqlim dəyişikliyi üçün kövrək güc balansını necə poza biləcəyini görürük. Əriyən buzlaqlar həm də təhlükəli müsbət əks əlaqə yaradır. Buz əridikcə, daha az işıq əks olunur, buna görə də daha çox istilik udulur və daha çox buzlaq yox olur. Hər kəsin bu problemin aktuallığını dərk etməsinə və onun həlli üçün birgə çalışmasına ehtiyacımız var. Mümkün olan yerlərdə bu dəyişikliklərin qarşısını almaq və lazım gəldikdə onlara uyğunlaşmalıyıq. Azərbaycanda və Qafqazda biz bu problemləri yaxşı bilirik. Cəmi 7 il ərzində biz buzlaqların təxminən 20 faizini itirmişik. 2050-ci ilə qədər onlar tamamilə yox ola bilər. Çaylarımızın səviyyəsi artıq aşağı düşür. Bizdə insanlar və kənd təsərrüfatı üçün su azdır. Bu, insanların sağlamlığı və iqtisadi inkişafı üçün real təhlükədir. Eyni zamanda son onilliklərdə əldə etdiyimiz tərəqqiyə xələf gətirə bilər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi və dəstəyi ilə biz COP29 üçün dünyanı Bakıya gətirmək məsuliyyətini öz üzərimizə götürdük. Çünki dövlət başçısı başa düşür ki, bizim mədəniyyət bərpası və fəaliyyət göstərməkdə açıq-aydın marağımız var. O, bilir ki, qlobal problemləri həll etmək üçün qlobal fəaliyyət lazımdır. Çoxtərəfli sistem həmişə mükəmməl deyil. Amma bunun çox faydası oldu. Bu həm də tərəqqiyə nail olmaq üçün lazımdır.

Azərbaycan regionumuzda COP iqlim konfransını qəbul edən ilk ölkədir. Biz həm də konfransa evsahibliyi edən azsaylı dağlıq ölkələrdən biri idik. Bilirdik ki, bu icmaları təmsil etmək və onların qlobal səhnədə üzləşdiyi problemləri işıqlandırmaq öhdəliyimiz var. Nəticə əldə etməli olduğumuzu da bilirdik. Biz ilk növbədə ambisiyamızı artırmaq istəyirdik. Beləliklə, 70-dən çox ölkəni Su və İqlim üzrə COP29 Bəyannaməsini dəstəkləməyə inandırıldıq. Onlar tərəfdaşlıq və dialoqu təşviq etmək, elmi anlaşmanı gücləndirmək və su ilə bağlı iqlim siyasətini təkmilləşdirmək qərarına gəliblər.

Biz COP iqlim konfranslarında ardıcıl həyata keçirmək və regional əməkdaşlıqda davamlılıq təmin etmək üçün iqlim fəaliyyətimizə su üzrə Bakı dialoquna başladırıq.

Bu dialoq digər nəticələrlə yanaşı, erkən xəbərdarlıq sistemləri, iqlimə davamlı infrastruktur və təbiətə əsaslanan həllərin genişləndirilməsi üzrə təsirli həll yolları hazırlayacaq. Biz hər kəsi bəyannaməyə və bu dialoqa qoşulmağa dəvət edirik. Biz bu ilin iyununda Beləndə COP30 çərçivəsində dialoq platformasının ilk iclasından əvvəl Bonnda ilkin müzakirələr təşkil edəcəyik", - deyərək Prezidentin nümayəndəsi sözlərini yekunlaşdırıb.

Qeyd edək ki, M.Babayevin rəhbərlik etdiyi Azərbaycan nümayəndə heyəti mayın 16-dan 18-dək Nepalda "İqlim dəyişikliyi, dağlar və bəşəriyyətin gələcəyi" mövzusunda keçirilən birinci "Sağarmatha Sambaad" sammitində təmsil olunur. Tədbir ölkənin davamlı inkişaf və iqlim dəyişikliyi təsirləri ilə mübarizə üzrə çoxtərəfli dialoqun gücləndirilməsinə sadiqliyini nümayiş etdirmək məqsədi daşıyır.

Səfər çərçivəsində M.Babayev Nepal Prezidenti Ram Çandra Paudel, Baş nazir Şarma Oli, xarici işlər naziri Arzu Rana Deyba, meşələr və ətraf mühit naziri Ayn Bahadur Şahi ilə görüşlər keçirəcək.

Son aylarda havaların yağıntılı keçməsi su ehtiyatlarının artması ilə bağlı ümidverici mesaj verir. Bununla belə iqlim dəyişiklikləri fonunda hazırda əksər ölkələrin şirin su ehtiyatları baxımından problemlərlə üzləşdiyi məlumdur. Xüsusən su ehtiyatının kənarında formalaşdığı ölkələrdə bu məsələnin vaxtında qarşısının alınması əsas hədəflərdən biridir. Quraqlıq, yağıntıların az olması ölkə daxilində formalaşan su ehtiyatına da birbaşa təsir edir. Bu il Azərbaycanın su ehtiyatlarının hansı səviyyədə olduğunu, su anbarlarında nə qədər şirin su ehtiyatı toplandığını araşdırırıq.

Bu il su ehtiyatlarımız hansı səviyyədədir?

İqlim dəyişmələri, həmçinin antropogen təsirlərdən qaynaqlanaraq su böhranı ildən-ilə artmaqdadır

Yeraltı və yerüstü su ehtiyatlarımız

İri Şəhərlərin Birləşmiş Su Təchizatı Xidmətindən sorğumuza cavab olaraq bildirildi ki, ötən ilin statistikasına əsasən, Azərbaycanın ümumi yeraltı və yerüstü su ehtiyatları 35,39 milyard kubmetr təşkil edib ki, onun da 30,9 milyard kubmetri çayların, 0,08 milyard kubmetri buzlaqların, 0,03 milyard kubmetri şirin sulu göllərin payına düşüb. Yeraltı su ehtiyatlarının təsdiq olunmuş həcmi 4,38 milyard kubmetr, potensial yeraltı su ehtiyatları isə 9,0 milyard kubmetrdir. Yerüstü su ehtiyatlarının 20,6 milyard kubmetri (66,7 faiz) transsərhəd çayların hesabına, 10,3 milyard kubmetri (33,3 faiz) isə ölkə daxilində formalaşır.

Mingəçevir, Şəmkir, Yenikənd, Varvara, Şəmkirçay, Araz, Ceyranbatan, Taxtaköprü - 8 böyük su anbarlarında 2023-cü və 2024-cü illər üzrə su həcmi müqayisə olunub. Beləliklə, 2023-cü ildə anbarların ümumi həcmi 14402,45 mln.m³ olubsa, 2024-cü ildə bu həcm 18232,112 mln.m³ təşkil edib. Bu da ötən il su həcmində 26 faiz artım deməkdir.

2024-cü ildə qəbul olunmuş "Su ehtiyatlarından səmərəli istifadəyə dair Milli Strategiya"da 6 yeni su anbarının tikintisi də nəzərdə tutulub. Eyni zamanda qar ehtiyatları və yağışlar hesabına su ehtiyatının artması proqnozlaşdırılır.

Milli Strategiyanın qəbul olunması və bundan irəli gələn tədbirlərin həyata keçirilməsinin əsas məqsədi məhz su ehtiyatlarının artırılması üçün tədbirlərin işlənilməsi və istifadəyə cəlb edilməsi"dir. Hazırda yağış sularının idarə olunması və istifadəyə cəlb edilməsi tədbiri üzrə birinci mərhələ yekunlaşıb.

Ən çox su istehlak edən rayonlar

Getdikcə bütün ölkələr su qıtlığı ilə üzləşir. Su ehtiyatlarının azalması əsasən qlobal istiləşmə ilə bağlı olsa da, bunda antropogen təsirlər də

xüsusi rol oynayır. Belə ki, şirin su ehtiyatlarının çirkəndirilməsi, sudan səmərəsiz istifadə ehtiyatların sürətli azalmasına gətirib çıxarır. Azərbaycan bölgələri üzrə su istehlakının həcmi ilə maraqlandıq. Xidmətdən bildirildi ki, respublikamızda suyun ümumi istehlak həcmi 9772 milyon kubmetrdir. Onun 7239 milyon kubmetri (74 faiz) suvarmada, 2145 milyon kubmetri (22 faiz) istehsalda və 343 milyon kubmetr (4 faiz) su ilə məişət və içməli məqsədlər üçün istifadə olunur.

564,4 milyon kubmetr su istehlakı ilə liderliyi Ağcabədi rayonu tutur. İkinci yerdə Şirvan şəhəri (539,6 milyon kubmetr), üçüncü yerdə 456,1 milyon kubmetrlə Bərdə rayonu qərarlaşır. İqtisadi rayonlar üzrə su istehlakında birinci yerdə Qarabağ (1602,7 milyon kubmetr), ikinci yerdə Mərkəzi Aran, üçüncü yerdə Şirvan-Salyan iqtisadi rayonları qərarlaşır.

Paytaxt Bakıda ötən il üzrə illik su sərfiyyatı isə 467.01 milyon kubmetr olub.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə yeni su anbarları tikilir

Azərbaycan torpaqlarını işğaldan azad etdikdən sonra Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun da su ehtiyatları respublikanın ümumi su ehtiyatlarına qoşulub. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə görülən böyük quruculuq işləri arasında yeni su anbarlarının tikintisi də həyata keçirilir. Məlumatlara əsasən, Qarabağda 1990-cı ilə qədər su ehtiyatları 2,13 kub kilometr təşkil edirdisə, hazırda bu rəqəm 1,87 kub kilometrə düşüb.

Oyrandık ki, işğaldan azad olunmuş rayonlarda çayların bəzilərini üzərində Xudafərin, Sərsəng, Xaçınçay, Aşağı Köndələnçay, Suqovuşan, Köndələnçay-1, Köndələnçay-2 və Ağdamkənd su anbarları olmaqla, 8 su anbarı yerləşir. Hazırda Araz çayı üzərində Qız Qalası, Həkarıçay (Laçın), Zabuxçay və Bərgüşadçay (Qubadlı) olmaqla 4 su anbarının tikilməsi istiqamətində işlərə başlanılıb. Mövcud olan su anbarlarının ümumi su tutumu 2,2 km³-dir.

Su ehtiyatlarına təsir edən əsas amillər

Həsən Əliyev adına Coğrafiya İnstitutunun "Qurunun Hidrologiyası və su ehtiyatları" şöbəsinin müdiri Rza Mahmudov qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, hazırda dünyada iki təbii problem varsa, biri Yer atmosferində baş verən qlobal iqlim dəyişmələri, ikincisi onun təsirlərindən yaranan ekoloji, o cümlədən su problemi, su böhranıdır.

Müasir dövrdə dünya əhalisini, dövlət xadimlərini, elm adamlarını, beynəlxalq təşkilatları narahat edən həyati vacib məsələlərdən biri atmosferdə baş verən qlobal iqlim dəyişmələri və onun ətraf mühitə, xüsusən dünyanın su obyektlərinə olan təsirlərinin dinamik artmasıdır. Belə problemlərin həllinə çoxsaylı beynəlxalq tədbirlər həsr olunur ki, onlardan birinə 11-22 noyabr 2024-cü il tarixdə Azərbaycanda keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Tərəflər Konfransını aid etmək olar.

Alim qeyd edir ki, iqlim mürəkkəb sistemdir və onun dəyişmə səbəbi həm təbii, həm də antropogen amillərin təsiri ilə bağlıdır: "Azərbaycan ərazisinin iqlimi də qlobal iqlim sisteminin tərkib hissəsidir və baş verən proseslər müxtəlif intensivliklə, müxtəlif zaman kəsiyində ölkənin iqlim şəraitinə təsir göstərir. Azərbaycanda çoxillik normaya nisbətən (norma 12,30°) 2007-2023-cü illərdə orta illik temperatur 13,50° təşkil edib. Yəni bu dövrdə temperatur artımı 1,20° olub. Yağıntılar isə müvafiq dövrlər üçün (norma 482 mm) azalaraq 445 mm təşkil etməklə 37 mm azalma müşahidə olunub.

Fosillər üzrə 2023-cü ildə orta fəsil temperaturlarının artmasına (qışda +2.10°, yayda +2.00°, payızda +1.40°) baxmayaraq, yalnız yaz fəslində artım müşahidə edilməyib".

2040-cı ilədək su ehtiyatları azalacaq

R.Mahmudov bildirib ki, su problemləri üzrə müvafiq elmi tədqiqat

qıqat işlərinin aparılması ölkəmiz üçün həmişə aktual məsələlərdən hesab olunur. İstənilən ölkənin çay su sistemi, su ehtiyatları məhz iqlimin məhsuludur. Əksər ölkələr eyni çay hövzələrində yerləşdiyindən qlobal və regional miqyasda baş verən dəyişmələr region ölkələrinin su ehtiyatlarına kompleks təsir edir. Dünyada 53 ölkə eyni çay hövzəsinə aiddir. 33 ölkə isə su çatışmazlığı ilə problem yaşayan ölkələrdən biridir. Azərbaycan da bu sıraya daxildir. XX əsrdə dünya üzrə suya olan tələbat 6 dəfədən çox artıb. Əsas səbəblər qlobal iqlim dəyişmələri və onun dünya su ehtiyatlarına təsiri, dünya əhalisinin artımı və suya olan tələbatın çoxalması, əsasən antropogen təsirlərin artması nəticəsində sularda kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinin dəyişməsidir. Sözsüz ki, ikinci dərəcəli digər səbəblər də mövcuddur. Bunun nəticəsidir ki, BMT 2018-2028-ci onilliyi dünyada "Su - dayanıqlı inkişaf üçün" devizi altında keçirməyi qərara alıb.

Şöbə müdiri vurğulayıb ki, Azərbaycanın ümumi su ehtiyatı 30 km³ ətrafında qiymətləndirilir və iqlim dəyişmələrinin təsirlərindən çayların illik axımının 12-15 faiz, hətta bəzi çaylarda 40 faizə qədər azalması bu göstəricini, xüsusilə əzslu illərdə daha aşağı edir. "Ölkənin Milli Su Strategiyasında göstərdiyi kimi, iqlim dəyişmələrinin təsirlərindən su ehtiyatlarının 2040-cı ilə kimi 20,1 km³-ə, o cümlədən yerüstü su ehtiyatlarının isə 11,6 km³-ə düşməsi ehtimal olunur. Beləliklə, ölkədə mövcud su çatışmazlığının 4,0 km³-dən 8,0 km³-ə qədər artması gözlənilir", - deyərək əlavə edib.

R.Mahmudov qeyd edib ki, təhlillər ölkə ərazisində birinci rübdə yağıntıların normanın 67 faizini (2024-cü ildə normadan çox - 119 faiz olub) təşkil etdiyini göstərir. 2025-ci ildə qar örtüyündə orta sululuq 28 faiz olub ki, bu, çoxillik normanın cəmi 43,0 faizini təşkil edir. Bununla bərabər müvafiq olaraq Mingəçevir və Şəmkir su anbarlarında səviyyə 2024-cü ilə nisbətən 0,39 və 0,42 metrəndən çox olub. Son 16 ildə Mingəçevir su anbarının səviyyəsi ilk dəfə olaraq ən yüksək (78,92 m) səviyyəyə qalxıb. Oxşar vəziyyət Araz və Şəmkir su anbarlarında da müşahidə edilir.

Bu il ölkədə sululuq bir qədər aşağı olacaq

Alim deyib ki, Ümumdünya Meteorologiya Təşkilatının regional iqlim mərkəzlərinin verdikləri fəsillik proqnozlara görə, aprel-iyun aylarında ölkə ərazisində havanın temperaturunun normadan 0,5-1,00° yüksək, yağıntıların isə normadan aşağı olacağı göstərilir: "Son illərin tədqiqatları göstərir ki, orta illik yağıntıların miqdarı azalsa da, qısamüddətli intensiv yağıntıların təkrarlanmasında artım müşahidə edilir. Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin yaz gursulu axın dövrü üçün hazırladığı proqnoza görə, Kür çayının Qıraq Şəmənin məntəqəsindən Şəmkir su anbarına gözlənilən su sərfi 525-585 m³/san. arasında ola bilər ki, bu da çoxillik normaya yaxındır. Ümumiyyətlə, verilən proqnozlara əsasən, ölkə ərazisində bu il sululuğun normaya yaxın və bir qədər az olacağı gözlənilir. Eyni zamanda gursululuq dövründə düşə biləcək intensiv yağışlar bəzi dağ çaylarında qısamüddətli daşqın və sel hadisələrinin baş verməsinə səbəb ola bilər.

Ümumilikdə, proqnozlara görə, iqlim dəyişmələrindən, həmçinin antropogen təsirlərdən qaynaqlanaraq su böhranı ildən-ilə artmaqdadır. Azərbaycan da bu qlobal problemə üz-üzədir. Bu baxımdan sudan səmərəli istifadə, çirkənləmənin qarşısını almaq hər kəsin əsas vəzifələrindən birinə çevrilməli, iqlim dəyişmələrinin yaratdığı fəsadların qarşısını almaq üçün bu yöndə davamlı tədbirlər görülməlidir.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

"Neftçi"nin baş məşqçisi iki köməkçisi ilə vidalaşmaq istəyir

"Neftçi"nin məşqçilər korpusunda islahat gözlənilir. Qeyd olunur ki, baş məşqçi Samir Abasovun belə bir istəyi, planı var. Təcrübəli mütəxəssis fiziki hazırlıq üzrə yardımçıların sayını azaltmaq niyyətindədir. Hazırda onların sayı 3-dür. Bunlar İtaliya, Argentina və Rumıniyadan olan köməkçilərdir.

Ötən ilin oktyabrında Roman Qriqorçuku əvəzləmiş S.Abasov təyinatından 3 ay sonra Boqdan-Kornel Merişanunu geri qaytarıb. Digərləri ondan əvvəl ukraynalı məşqçi ilə çalışmışlardır. Sumqayıtlı sükançının gəldiyi qənaətə görə, bir sahə üzrə 3 köməkçi çoxdur, bu sayı 1-ə endirmək lazımdır.

Günən ki, fiziki hazırlığa nəzarət Merişanuya keçəcək. Klubda ona inam böyükdür. Adıçəkən mütəxəssis 2022-ci ilin iyunundan 2023-cü ilin iyununadək "Neftçi"nin sabiq baş məşqçisi Laurensius Regekampfin köməkçilərindən olub. O, "Neftçi"dən başqa, Rumıniyanın "Poltexnika Timişoara" (2012-2016), "Universitatea Krayova" (2021-2022, 2023), Səudiyyə Ərəbistanının "Əl-Vəhda" (2018), "Əl-Əhli" (2021), "Əl-Tai" (2023-2024), BƏƏ-nin "Əl-Vəsl" (2019-2021), Tunisin "Esperans" (2024) klublarında və Rumıniyanın U-21 millisində (2016-2018) çalışıb.

Abubakar "Qarabağ"a təklif edildi

Kamerun millisinin hücumçusu Vinsent Abubakar "Qarabağ"a təklif edilib. 33 yaşlı hücumçu Ağdam klubunda oynamaq istəyir.

O, komandanın Çempionlar Liqasında çıxışına görə bu addımı atmaq niyyətindədir. Abubakarın son klubu bir müddət əvvəl yollarını ayırdığı "Hatayspor" olub.

Hücumçu hazırda azad agent statusundadır. O, əvvəllər "Koton Sport", "Valansyen", "Loryan", "Porto", "Beşiktaş", "Əl-Nəsr" klublarında çıxış edib.

Juninyonun "Flamenqo"da işi çətinləşir

"Flamenqo"nun ilin əvvəlində 5 milyon avroya "Qarabağ"dən transfer etdiyi Juninyo Olavionun komandada işi çətinləşir. Braziliya mətbuatının yazdığına görə, A Seriyası klubu yeni mərkəz hücumçusu ilə güclənməyə hazırlaşır.

Juninyonun performansı məşqçilər korpusunun üyün-cə olmadığından, rəhbərlik "Əl-Əhli"də çıxış edən Roberto Firmino ilə danışıqlara başlayıb. Firmino özü də yaşının çoxluğu ilə əlaqədar Səudiyyə Ərəbistanından ayrılmaq və karyerasının son illərini vətəni Braziliyada keçirmək arzusunda.

Yeganə problem 33 yaşlı forvardın maaşıdır. Çünki onun "Əl-Əhli"dəki aylıq maaşı 2 milyon avroya yaxındır. Firmino maaşında endirim etməyə razılıq versə, yayda "Flamenqo"nun formasını geyə biləcək. Bu isə Juninyonun komandadakı gələcəyini sual altına sala bilər.

Roberto Firminonun "Əl-Əhli" ilə müqavilə müddəti gələn ilin yayına qədərdir.

FİFA referisi Avropa çempionatının final oyunlarına təyinat alıb

Azərbaycanın FIFA referisi Kamal Umudlu UEFA-dan növbəti dəfə təyinat alıb.

O, 17 yaşadək futbolçulardan ibarət komandalar arasında Avropa çempionatının final mərhələsinin oyunlarında ehtiyat hakim olacaq.

Avropa çempionatı mayın 19-dan iyunun 1-dək 8 komandanın iştirakı ilə Albaniyada təşkil ediləcək.

64 komandalı dünya çempionatı ideyasına FİFA prezidentindən dəstək

FİFA prezidenti Canni İnfantino DÇ-2030-da 64 komandanın iştirak etməsi ideyasına münasibət bildirib. Bundan əvvəl Cənubi Amerika Konfederasiyasının (CONMEBOL) prezidenti Aleandro Dominges FİFA-nın 75-ci Konqresində 2030-cu il dünya çempionatının final mərhələsində 64 komandanın mübarizə aparmasını təklif etmişdi.

İnfantino isə Domingesin fikirlərinə dəstək olub: "Dünya çempionatının 100 illik yubileyi xüsusi bir şey olacaq. Və mən Aleandro Domingesin bu çıxışda söylədiklərini vurğulamaq istəyirəm. O hamımıza bunu layiq olduğu şəkildə qeyd edə biləcəyimiz barədə düşüncəmizi söylədi. Yaxşı bir fikirdir".

Qeyd edək ki, DÇ-2030 Mərakeş, Portuqaliya və İspaniyada keçiriləcək. Daha üç oyun Cənubi Amerikada - Urquvay, Paraqvay və Argentinada baş tutacaq. Beləliklə, turnir ilk dəfə olaraq müxtəlif qitələrdə təşkil olunacaq.

"Barselona"nın çempionluq paradına 670 min adam qatıldı

"Barselona" ötən gün Kataloniyada çempionluq paradı keçirib. Futbolçular və məşqçilər heyəti ikimartəbəli avtobusda şəhər küçələrini gəziblər. 2024-2025-ci il mövsümündə komandanın çempionluq kuboku qazanmasını qeyd etmək üçün təxminən 670 min insan şəhərin küçələrinə axışdı.

Qeyd edək ki, 3 gün əvvəl "Barselona" "Espanyol"u məğlub edərək (2:0) mövsümün bitməsinə 2 tur qalmış çempionluğu rəsmiləşdirib. Bu, klub tarixində 28-ci La Liqa qalibiyyətidir.

İki güləşçimiz İranda fəxri kürsüyə qalxıb

İranın Behşehr şəhərində sərbəst güləş üzrə "Necad Həşimi Kuboku" turnirində start verilib. İlk yarış günündə sərbəst güləş üzrə 57, 65, 74, 86 və 97 kiloqramda qaliblər müəyyənləşib.

Yeddi ölkənin idmançılarının mübarizə apardığı önəmli turnirin ilk günündə U-20 milli komandanın 2 üzvü fəxri kürsüyə qalxıb. Omar Gülməmmədov (74 kiloqram) gümüş, Sədrəddin Həsənov (57 kiloqram) isə bürünc medal qazanıb. Vəlif Bəyrov, Hüseyn Hüseynov (hər ikisi 57 kiloqram) və Məhəmməd Abbaszadə (86 kiloqram) beşinci yerlə kifayətləniblər.

Hazırladı:
Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Dünya olduğu kimi

2000 illik hərbi qala

Arxeoloqlar Misirin Sinay səhrasında Ptolemey dövrünə aid qədim hərbi qala aşkarlayıblar. Qazıntı zamanı nəhəng istehkam hissələri, yaşayış kameraları, gəmiqayırma tərsanələrinin qalıqları, dərinliyi iki metrədən çox olan müdafiə xəndəyi, dörd böyük əhəng sobası və uzunluğu 800 metrədən çox olan asfaltlanmış Roma yolunun bir hissəsi tapılıb.

Misir hakimiyyət orqanlarının açıqlamalarına görə, bu ərazi ölkə-

nin şərq sərhədindəki əsas müdafiə nöqtəsi olub, strateji hərbi və sənaye mərkəzi kimi xidmət göstərmiş. Bu strateji ərazidə yerləşən hərbi qüvvələrə Makedoniyalı İsgəndərin komandanlıq etdiyi məlum olub. Bildirilib ki, kəşf Qədim Misirin şərq sərhədlərinin müdafiə sistemini daha dəqiq təsvir etməyə kömək edir və müxtəlif tarixi dövrlərdə - I Ptolemeyin dövründən (e.ə. 305-ci il) ərəblərin Misiri işğalına qədər bu ərazilərin əhəmiyyətini vurğulayır.

"Neom" Səudiyyə Ərəbistanının iqlimini dəyişə bilər

Səudiyyə Ərəbistanında regionun iqliminə bilavasitə təsir göstərəcək "The Line" adlı tikinti layihəsinə start verilib. Kompleks ölkədə inşa olunan "Neom" kompleksinin paytaxt şəhəri olacaq.

Onun uzunluğu 170 km, hündürlüyü isə 500 metr təşkil edəcək. Süveyş kanalının yaxınlığında yerləşəcək və nəhəng divara bənzəyəcək tikili bölgədəki küləklərin istiqamətini dəyişə, eləcə də yüksək temperatur zonaları yarada biləcək. Mütəxəssislər kompleksin "Neom" ətrafındakı flora və fauna üçün təhlükəli olduğunu düşünürlər.

Layihənin ilk mərhələsi 2030-cu ilə qədər tamamlanacaq. Kompleks 300 min nəfəri qəbul edə biləcək. O, əsasən turistlər üçün nəzərdə tutulub.

"Neom"la birlikdə Səudiyyə Ərəbistanında nəhəng beton istehsalı zavodu da inşa olunur. Bu zavod regionun ən böyük enerji istehlakçısına çevriləcək və çox güman ki, bu enerji nə günəşdən, nə də küləkdən alınacaq.

Veneranın təkamülündə maraqlı fakt

Yerin qayalı qabığı yavaş-yavaş hərəkət edən və bu zaman çatlar əmələ gətirən nəhəng plitələrdən ibarətdir. İki plitənin bir-birinə qarşı hərəkət etməsi nəticəsində sıxlığı daha çox olan plitə digərinin altına enərək mantiyaya daxil olur.

Subduksiya adlanan bu proses Yer qabığının qalınlığını idarə etməyə kömək edir. Alt plitəni təşkil edən süxurlar planetin içərisinə daha dərin batdıqca, Yer kürəsi artan temperatur və tə-

yiq nəticəsində dəyişikliklər yaşayır. Bu dəyişikliklər vulkanik fəaliyyətin səbəblərindən biri olan metamorfizm kimi tanınır.

Tədqiqatçılar Veneranın qabığının ən xarici təbəqəsinin zaman keçdikcə daha qalınlaşacağını gözləyirdilər. NASA-nın Hyustondakı Conson Kosmik

Mərkəzinin mütəxəssisləri isə bunun əksinə olaraq bildiriblər ki, təpə parçadan ibarət olan Veneranın qabığı orta hesabla 40-65 kilometr arasındadır: "Bu isə, planetdəki şertləri nəzərə alaraq, təəccüblü dərəcədə nazıqdır. Belə ki, qabıq qalınlaşdıqca onun dibinə bir o qədər sıx olur və nəticədə ya qopub mantiyanın bir hissəsinə çevrilir, ya da əriyəcək qədər isti olur. Beləliklə, Veneranın hərəkət edən plitələri olmadığı halda, onun qabığı metamorfizm yaşayır. Bu tapıntı planetin geoloji proseslərini və təkamülünü başa düşmək yolunda mühüm addımdır".

Tunc və Dəmir dövrlərinə aid xəzinələr aşkarlanıb

Macarıstanda Tunc və Dəmir dövrlərinə aid 900-dən çox artefakt tapılıb. Macar arxeoloqlar bu tapıntıları ölkənin qərbində yerləşən Şomlo vulkanik təpəsində aşkar ediblər.

Müasir tədqiqat üsullarının köməyi ilə əldə edilən tapıntılar eramızdan əvvəl 1400-900-cü illərdə, Tunc dövrünün sonları və erkən Dəmir dövrləri arasındakı keçid dövründə bu ərazidə yaşamış insanlara aid yeni məlumatları öyrənməyə imkan verir.

Tapılan əşyalar arasında zینət əşyaları, silahlar, hərbi bəzək əşyaları və alətlər var. Onlar, təxminən, altı müxtəlif xəzinə şəklində basdırılıb ki, bu da metal əşyaların basdırılmasının rituallaşmış və ya rəmzi xarakter daşdığını göstərir. Ar-

təfəklərin əksəriyyəti təpənin cənub-şərq yamacındakı düzənlikdə aşkarlanıb. Tədqiqatçılar bu əşyaların 3000 ildən çox əvvəl bu ərazidə edən döyüşçü elit klanlara məxsus olduğunu düşünürlər.

Bu erkən tapıntılar, xüsusilə e.ə. XIII-VI əsrlər arasında Şomlo-da uzun müddət insan fəaliyyəti olduğunu göstərir.

Ülkar XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"

"Xalq Əmanəti" layihəsinin 25-ci nəşri Güney Azərbaycan poeziyasına həsr olunub

Xalq Bank "Xalq Əmanəti" layihəsi çərçivəsində 25-ci kitabını təqdim edir. Bu nəşr Cənubi Azərbaycan poeziyasına həsr olunub.

Kitabda Güney Azərbaycanca doğulmuş, müxtəlif ədəbi təmayül və cərəyanları təmsil edən, XX əsrin əvvəllərindən günümüzdə qədərki dövrdə yazıb-yaratmış 50 azərbaycanlı şairin fərqli mövzularda və janrlarda qələmə aldığıları seçmə şeir və poemaları, eləcə də qəzəlləri toplanıb. Müəlliflərin sırasında adını Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinə yazmış böyük şairlərimizlə yanaşı, çağdaş dövrün istedad-

lı gənc ədiblərinin də isimləri vardır. XX-XXI əsrlərdə bütün Azərbaycanın ədəbi mənzərəsini görmək üçün vasitə olaraq ərsəyə gələn "Güney Azərbaycan poeziyası. Seçmələr" kitabı həm də keşməkeşli tariximizi əks etdirir.

"Xalq Əmanəti" layihəsi ASC "Xalq" Bankı tərəfindən 2010-cu ildən etibarən həyata keçirilir. Layihə Azərbaycan xalqının mədəni irsinin qorunub gələcək nəsillərə ötürülməsi, mədəni dəyərlərin dünyaya tanıtılması məqsədini daşıyır. Layihə çərçivəsində nəşr olunan kitablar Azərbaycan, ingilis və rus dillərində çap olunur. Nəşrlər ölkənin ali və orta təhsil müəssisələri,

uşaq evləri və kitabxanalar, müxtəlif fondlar, dövlət müəssisələri, xarici ölkələrin Azərbaycanda və Azərbaycanın xaricdə fəaliyyət göstərən səfirlik və konsulluqlarına, dünyanın böyük muzeylərinə, kitabxanalarına, eləcə də sənətsevərlərə hədiyyə olunur. Bu günədək xalq rəssamları Böyükəza Mirzəzadə, Maral Rəhmənzadə, Səttar Bəhlulzadə, Xəlilə Səfərova, Mikayıl Abdullayev, xalq rəssamı Lətif Kərimov, eləcə də Ələkbər Rzaquliyev, Tağı Tağıyev, Mahmud Tağıyev, Vəcihə Səmədova, Kamal Əhməd, Şamə Abasov, Cahid Camal, Fazil Əliyev, Rza Məmmədov, Gen-

nadi Brijatyuk, Qorxmaz Sücəddinov, şəhid-heykəltaras Samir Kaçayevın əsərlərindən ibarət sərgilər təşkil edilib və bədii albomlar nəşr olunub. Xalq şairləri Məmməd Araz, Hüseyn Arif, Xəlil Rza Ulutürk, Zəlimxan Yaqub, unudulmaz Mikayıl Müşfiq və Hökumə Billurinin seçilmiş əsərləri, görkəmli alim-numizmat, professor Əli Rəcəblinin "Azərbaycan sikkələri" kitabı, "Aşiq ədəbiyyatı antologiyası" üçildliyi, həmçinin dünyaşöhrətli şair-mütəfəkkir Mirzə Şəfi Vəzehin Azərbaycan, alman və rus dillərində bütün əsərləri işıq üzü görüb.

"Azərbaycan"

OXUCULARIN VƏ MƏTBUAT YAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2025-ci il üçün abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmətbuat yayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Şəmə-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) **manat**

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) **manat**

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) **manat**

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) **manat**

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Bilmək istəyirəm

Qaz sayğacında vəsait olmasına baxmayaraq, qaz təchizatı kəsilib. Məsələ ilə bağlı "Azəriqaz"-a, eləcə də digər aidiyyəti qurumlara dərhal rəsmi müraciət etməmişəm. Bir müddət sonra məna bildirildi ki, sayğac nasazdır və dəyişdirilməlidir. Lakin artıq 20 gündən çox vaxt keçməsinə baxmayaraq, nə sayğac dəyişdirilib, nə də qaz verilişi bərpa olunub. Bu halda vətəndaş olaraq hansı hüquqlarım pozulur və "Azəriqaz" bu vəziyyətə görə hüquqi məsuliyyət daşıyır?

Mahir MƏHƏRRƏMLİ,
Bakı şəhəri

Tərəfinizdən verilən sualın cavabı "İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında", "Qaz təchizatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları, "Qazdan istifadə Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 80 sayılı qərarı və Azərbaycan Respublikasının Mülki və İnzibati Xətlər Məcəllələri ilə müəyyən olunmuşdur.

"Qaz təchizatı haqqında" qanunun 13-cü maddəsinin 6-cı və 9-cu hissələrinə görə, qaz paylayıcısı (sizin halınızda "Azəriqaz" İB) aşağıdakı hallarda qazın verilməsini dayandırma bilər: istehlakçının müvafiq yazılı müraciəti (qaz təchizatının dayandırılmasının səbəbi və müddəti göstərilərkən) olduqda; təmir-profilaktika və qəza işləri görüldükdə, o cümlədən baş verən yanğının və ya qaz sızmasının qarşısı alındıqda; istehlakçının qaz qurğusu müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi dövlət standartlarının tələblərinə cavab vermədikdə; paylayıcının istehlakçıya verdiyi qazın sayğacla müəyyən edilən hesabı istehlakçıya paylayıcı tərəfindən təqdim edildikdən (göndərildikdən) sonra bir ay müddətində tam ödənilmədikdə. Bundan başqa, məişət qaz qurğularını istifadə edən məişət abonentləri üçün qaz sayğacı qaz paylayıcısının vəsaiti hesabına təchiz edilir, quraşdırılır və dəyişdirilir. İstehlakçının təqsiri olmadan zədələnmiş qaz sayğacının təmir olunması, texniki baxışdan keçirilməsi, dəyişdirilməsi (yenisi ilə əvəz edilməsi) və quraşdırılması qaz paylayıcısının vəsaiti hesabına həyata keçirilir. Qaz xətlərinin qanunsuz olaraq kəsilməsi və ya istehlakçıya "Qazdan istifadə Qaydaları"nda nəzərdə tutulmuş hallarda yazılı bildiriş göndərilmədən qazın verilməsinin dayandırılması qadağandır. Bundan əlavə, qazın verilməsinin dayandırılmasına səbəb olmuş hallar aradan qaldırıldıqdan və qaz paylayıcısı tərəfindən istehlakçının iştirakı ilə aktla rəsmiləşdirildikdən sonra 1 gün müddətində qaz paylayıcısı tərəfindən qazın verilməsi bərpa olunmalı və aktın 1 nüsxəsi istehlakçıya təqdim edilməlidir.

Həmçinin nəzərə almaq lazımdır ki, qaz təchizatçısı tərəfindən qazın verilişi istehlakçı üçün xidmətlərin göstərilməsi hesab olunur və "İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında" qanunun 19-cu maddəsinə əsasən, əgər qaz təchizatçısı xidmət göstərməsinə dair müqavilənin icrasına vaxtında başlamırsa və ya çox uzun müddət işləməsi üçün vaxtında başa çatmamasına dəlalət edirsə, istehlakçının müqavilədən imtina etmək və itkilərin ödənilməsinə tələb etmək hüququ vardır. Dolayısıyla istehlakçı olaraq sizinlə "Azəriqaz" İB arasında olan müqavilə münasibəti mülki xarakter-

Sualları cavablandırdı:
Fərhad NƏCƏFOV,

Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının üzvü

Qonşuda, demək olar ki, hər gün səs-küydür. Səslərdən gecə belə rahat yatmaq olmur. Deməyin də heç bir faydası yoxdur. Bunun qarşısını almaq üçün kimə və hara müraciət edə bilərik?

Kənan VƏLİYEV,
Hövsən qəsəbəsi

Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 521-ci maddəsinə əsasən, mənzillərdə, yaşayış evlərinin girişlərində və həyətlərdə, küçələrdə, istirahət yerlərində və digər ictimai yerlərdə gecə vaxtı saat 00:00-dan 07:00-dək səs-küy salmağa, ucaadan məhni oxumağa, musiqi alətlərini ucaadan çalmağa, televizorları, radioqəbulədiciləri, maqnitofonları və digər aparatları gur səsə oxutmağa, məişət səs-küyünə qarşı mübarizə tədbirlərini başqa üsulla pozmağa görə fiziki şəxslər yüz əlli manatdan iki yüz manatadək məbləğdə cərimə edirlər. Göründüyü kimi, qeyd olunan saatlarda səs-küy salınması qəti qadağandır. İXM-in 521-ci maddəsi ilə inzibati tənbəh tədbiri görmək hüququ ərazi üzrə polis orqanına məxsusdur. Bu halda siz polis çağıraraq səs-küy barədə məlumat vermə bilərsiniz. Polis əməkdaşları hadisəni yerində yoxlayıb pozuntuya yol verməmiş şəxs barəsində intizam tənbəh tədbiri görə bilər.

Sutkanın digər saatları ilə bağlı qeyd olunmalıdır ki, Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 171-ci maddəsinə görə, daşınmaz əmlakın mülkiyyətçisi, əgər öz sahəsindən istifadə etməkdə ona maneçilik yaranmırsa və ya hüquqi əhəmiyyətsiz dərəcədə pozulursa, qonşu sahədən səs-küyün və ya digər oxşar amillərin öz sahəsinə təsirini qadağan edə bilməz. Yəni sizin qonşu təsirinə dözmək vəzifəniz var.

Bununla belə, əgər həmin səsər sizi ciddi surətdə narahat edirsə, cavabdehin yaşayış yeri üzrə məhkəməyə müraciət edə bilərsiniz. Bu zaman məhkəməyə müraciət edərək qonşuların qanunsuz davranışlarına (səs-küyü və s.) son qoyulması və dəyən məbləğin ziyanın ödənilməsi ilə bağlı iddia qaldıra və sübut qismində polisin protokolunu, audioyazıları və şahid ifadələrini təqdim edə bilərsiniz.

Bazar günü etidiri Vətən torpağını öpən dodaqlar

Təbiətin yaratdıqlarında, qoynunda yaşadıklarında heç nə bir-birini təkrarlamır, əvəz etmir. Deməli, anamız təbiət təkrarı sevmir. Nə yaradırsa, bənzərsiz, qə-nirsiz yaradır. Yaradıqları nə qədər bir-birinə bənzəsələr də, eyni deyillər. Hənsi-sa kiçik bir cizgisi, zərif bir incisi, xətti, rəngi, ölçüsü, yerışı, duruşu, baxışı ilə bir-birindən seçirlər.

Çox da uzağa getməyək, barmaqlarımız da bir-birinə oxşamır. Biri o birindən bir az kiçik, yaxud böyükdür. Bədən üzvlərimizin hərəsinin, necə dəyərlər, öz işi, öz vəzifəsi var. Hərəsi bir işin qulpundan yapışır, biri o birinin işinə qarışmır, yerini tutmur.

Dodaqlar da elədir. O dodaqlar ki, insanları gül cöhrəsinə işıq salır, yaraşq verir. Təbii ki, bu cəlbədsizlik, bu gözəllik, bu yaraşq, bu işıq, incədən incə olan qadın-lara aiddir. İndiyə qədər qadın dodaqlarının gözəlliyinə, füsunkarlığına, bənzərsizliyinə o qədər şeirlər yazılıb, o qədər məhəllər bəstələnib ki... Bu şeirlərdə, bu nəğmələrdə qadın dodaqları nəyə bənzədilməyib ki... Ayaq saxlamayan zaman hiss olunmadan keçdikdə bu mövzuda qəlbləri rıqqətə, arzuları ülfətə gətirən yeni şeirlər yazılır, yeni məhəllər bəstələnir. Çünki sözün itidən iti gözəlləri yalnız gözəlliyi görür, ona işıq salır, onu təsvir edir.

Dodaqlar həm də daxili dünyamıza açılan sirli-sehirli qapıdır. Sanki gecə-gündüz iç dünyamıza ayıq-sayıq keşik çəkir, ürəyimizdəki, qəlbimizdəki sirlərimizi göz bəbəyi kimi qoruyur, açığa-ağartmır. Bəzən sirlərimizi dilə gətirmək istəyəndə bir-birinə sıxılıb açılıb, onun yayılmasını, dünyayla bir olmasını istəmir.

Gözəl, bənzərsiz, qə-nirsiz dodaqlar. Torpağın da, valideynlərimizin də, övlad-larımızın da, bütün sevdiklərimizin də ət-rini onun vəsitəsi ilə duyuruq. Vətənin ət-rini, çiçəklərin, güllərin "dadi"ni onları öpəndə daha dərinlən hiss edirik. Bizə

bilik verən, həyat yolunu göstərən kitab-ları da dodaqlarımız astaca torpada-tor-pada pıçılıb ilə oxuyuruq. Elə bizi özü-müzlə danışdıran da dodaqlarımızdır. Dodaqların sirli-sehirli ahəngindən, zöv-qümüzi oxşayan rəngindən, bir-birinə bənzəməyən boyasından ilhama gəlib ye-ni əsərlər toxuyuruq. Nə yaxşı ki dodaqların pıçılısını hər gün eşidir, onun sirli ahəngini hər gün duyuruq. Nə yaxşı ki yurdumuzun ətrini əyilib dodaqlarımızla onu öpəndə hiss edirik.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

BMT Asiya ölkələrini iqlim təhdidlərinə hazırlığı sürətləndirməyə çağırır

"Asiya iqlim dəyişikliyi qarşısında ən həssas regionlardan biri olaraq qalır və milli adaptasiya planları iqtisadi inkişafı qorumaq üçün həyati əhəmiyyət daşıyır".

AZƏRTAC xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, bu barədə BMT-nin

İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının icraçı katibi Saymon Stil Sinqapurda keçirilən "Ecosperity Week" konfransında vidiomüraciətində bildirib.

Onun sözlərinə görə, regiona yerli realiaqları nəzərə alan həllər lazımdır və bu da sərmayələrin yenidən bölüşdürülməsinə və maliyyə strategiya-

larının dəyişdirilməsinə tələb edəcək. Proqnozlaşdırılan əsasən, təkəv inkişaf etməkdə olan ölkələrin infrastruktur və əhalini ekstremal hava şəraitinin nəticələrindən qorumaq üçün 2030-cu ilə qədər hər il təqribən 340 milyard ABŞ dollarına ehtiyacı olacaq.

Bu sahə artıq investorlar tərəfindən karbon emissiyalarının azaldıl-

ması üzrə layihələrin maliyyələşdirilməsinə alternativ kimi getdikcə daha çox maraq doğurur. Paris Sazişi çərçivəsində ölkələr bu il ərzində öz adaptasiya strategiyalarını təqdim etməlidirlər. BMT-nin məlumatına görə, artıq 63 inkişaf etməkdə olan ölkə bu sənədləri hazırlayıb, onlardan 19-u Asiya-Sakit okean regionuna aiddir.

Hava əsasən yağmursuz keçəcək

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, mayın 18-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraiti-nin dəyişik buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin səhər bəzi yerlərdə qismiddəli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var.

Mülayim cənub-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 14-16° isti, gündüz 21-26° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 763 millimetr civə sütunundan 759 millimetr civə sütununa enəcək. Nisbi rütubət gecə 70-80, gündüz 55-60 faiz olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında hava şəraitinin əsasən yağmursuz keçəcəyi

gözlənilir. Lakin gündüz dağlıq ərazilərdə qismiddəli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi yerlərdə aralıq duman gözlənilir, mülayim qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 14-18° isti, gündüz 25-30° isti, dağlarda gecə 3-8° isti, gündüz 12-17° isti ola-caq.

BAŞ REDAKTOR

**Bəxtiyar
SADIQOV**

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və
Baş redaktor müavini	- 538-86-86, 539-72-39	informasiya şöbəsi
Məsəl katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi
Məsəl katib müavini	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompiuter mərkəzi
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəssisatlıq

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə

az.reklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompiuter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3569
Sifariş 977

Qiyməti 60 qəpik